Vlaams Parlement

579 (2015-2016) – Nr. 3
ingediend op 16 december 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering
uitgebracht door Ward Kennes en Yasmine Kherbache

over de stand van zaken
van de uitvoering van de resolutie
betreffende de bestrijding
van gewelddadige radicalisering
en over de stand van zaken van de uitvoering
van het actieplan van de Vlaamse Regering
ter preventie van radicaliseringsprocessen
die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme

Derde voortgangsrapportage

verzendcode: RAD

Samenstelling van de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering:

Voorzitter: Nadia Sminate.

Vaste leden:

Matthias Diependaele, Kathleen Krekels, Peter Persyn, Nadia Sminate, Miranda Van Eetvelde, Karl Vanlouwe;

Sonja Claes, Ward Kennes, Joris Poschet, Koen Van den Heuvel;

Jo De Ro, Bart Somers;

Yasmine Kherbache;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Willy Segers, Peter Wouters;

Caroline Bastiaens, Michel Doomst, Kathleen Helsen, Katrien Schryvers;

Lionel Bajart, Mercedes Van Volcem;

Caroline Gennez, Yamila Idrissi;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Chris Janssens.

Documenten in het dossier:
579 (2015-2016) – Nr. 1 en 2: Verslagen
317 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
366 (2014-2015) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag
– Nr. 3: Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

INHOUD

1. Coördinatie en acties Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Inburgering .. 4
1.1. Situering 4
1.2. Informatiedeling, afstemming en coördinatie 4
1.3. Ondersteuning lokale besturen 5
1.4. Vorming voor eerstelijnswerkers 6
1.5. Aanbod MO en NT2 op maat voor imams..... 7
1.6. Infolijn Moslimexecutieve..... 8
1.7. Positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren steunen 8
1.8. Vervolgtraject..... 8
2. Acties inzake Welzijn..... 9
2.1. Inleiding..... 9
2.2. Vormingsinitiatieven voor eerstelijnswerkers..... 9
2.3. (Geloofs-)gemeenschappen erbij betrekken..... 10
2.4. Families ondersteunen..... 10
2.5. Gegevensuitwisseling 11
2.6. Integrale aanpak – disengagementstraject 13
2.7. Bevoegdheid inzake opvolging van gedetineerden 14
2.8. Besluit..... 16
3. Acties inzake Onderwijs..... 16
3.1. Informatiedeling, afstemming en coördinatie 16
3.2. Afstemming noden van lokale actoren en subsidiërende overheid 17
3.3. Ondersteuning eerstelijnswerkers 18
3.4. Overleg met vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen 18
3.5. Actieve Vlaamse publieksdiplomatie 19
4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden 19
4.1. Tussenkomst van Ward Kennes 19
4.2. Tussenkomst van Karl Vanlouwe..... 23
4.3. Tussenkomst van Yasmine Kherbache 24
4.4. Tussenkomst van Bart Somers..... 26
4.5. Tussenkomst van Imade Annouri..... 28
4.6. Tussenkomst van Miranda Van Eetvelde 30
4.7. Tussenkomst van Kathleen Krekels..... 31
5. Antwoorden van de Vlaamse Regering 31
5.1. Antwoorden van minister Liesbeth Homans 31
5.2. Antwoorden van minister Hilde Crevits..... 33
5.3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen 34
Gebruikte afkortingen 38
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering besprak op 16 november 2016 de derde voortgangsrapportage over de uitvoering van de resolutie betreffende de bestrijding van gewelddadige radicalisering en van het actieplan van de Vlaamse Regering ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme.

Aan de bespreking namen deel:
– Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding;
– Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs;
– Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ter voorbereiding van de vergadering bezorgde de Vlaamse Regering aan de commissie een document met de derde halfjaarlijkse rapportage over de voortgang en de uitvoering van het actieplan van de Vlaamse Regering. Deze rapportage is te raadplegen op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Coördinatie en acties Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Inburgering

1.1. Situering

Minister Liesbeth Homans: U weet dat ik vanuit mijn bevoegdheid Binnenlands Bestuur een coördinerende functie heb. Ik wil dit duidelijk onderscheiden van mijn bevoegdheid inzake Inburgering en geen vermenging maken van inburgering en radicalisering.

De voortgangsrapportage is op de ministerraad besproken op 21 oktober 2016. Het is een lijvig document van 71 pagina's dat ik niet helemaal zal overlopen. Ik zal me focussen op de meest belangrijke zaken vanuit mijn coördinerende bevoegdheid, maar ook vanuit mijn bevoegdheden Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid. De ministers Crevits en Vandeurzen zullen een stand van zaken geven van de acties op vlak van Onderwijs en Welzijn.

Op 3 april 2015 heeft de Vlaamse Regering het actieplan goedgekeurd dat concrete invulling heeft gegeven aan de conceptnota van 16 januari 2015. Dit actieplan bevat 40 acties onder 11 actiedomeinen. De focus ligt op preventie. We moeten uiteraard ook rekening houden met repressie, maar dat is niet onze bevoegdheid. Dat neemt niet weg dat er op meer dan geregelde tijdstippen overleg is met het federale niveau en federale instanties zoals het OCAD, het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse. U zult op 2 december 2016 het OCAD bezoeken. Het is goed dat u daar iets meer zult kunnen leren over de werking en beseffen dat het niet altijd simpel is om met zeer vertrouwelijke informatie om te gaan. In antwoord op vragen om uitleg in de commissie Binnenlands Bestuur heb ik anderhalve maand geleden kunnen zeggen dat er heel wat doorbraken op dat vlak zijn gebeurd. We krijgen nu wel informatie die we in het verleden niet kregen.

We hebben beloofd om halfjaarlijks aan het Vlaams Parlement te rapporteren. De eerste tussentijdse rapportage gebeurde op 9 november 2015. De tweede tussentijdse rapportage vond plaats op 4 mei 2016. Ik zal bij deze derde rapportage ook een koppeling maken met de punten in de resolutie die door het Vlaams Parlement is goedgekeurd.

1.2. Informatiedeling, afstemming en coördinatie

Informatiedeling, afstemming en coördinatie blijven belangrijk. Het is dus goed om op geregelde tijdstippen met het federale niveau samen te zitten en concrete afspraken te maken met het OCAD, de FOD Justitie en andere overheidsinstellingen, zowel Vlaams als federaal. We zetten de overkoepelende coördinatie door het centraal aanspreekpunt binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur voort.

Dit geeft uitvoering aan maatregelen 29, 42 en 43 die het parlement in de resolutie heeft gevraagd.

Er is interne afstemming via het Vlaams overlegplatform radicalisering en de verbindingspersonen of aanspreekpunten binnen de betrokken departementen. Dat geeft dan weer uitvoering aan de maatregelen 27 en 47 van de resolutie.

Er is ook externe afstemming met de veiligheidsdiensten, de inlichtingendiensten, politie en parket via het centraal aanspreekpunt. Dat geeft uitvoering aan de resolutie wat betreft de maatregelen 17, 18, 19, 24, 29, 44 en 46.

1.3. Ondersteuning lokale besturen

Belangrijk in de strijd tegen radicalisering is de ondersteuning van de lokale besturen. Dat geldt natuurlijk in de mate dat wij bevoegd zijn. Ik heb daarnet gezegd dat de focus ligt op preventie. Het is belangrijk om dat onderscheid te blijven maken. Het zijn de lokale besturen die in eerste instantie te maken krijgen met personen die dreigen te radicaliseren of die al geradicaliseerd zijn en er ook mee aan de slag moeten gaan.

In het verleden hebben wij een projectsubsidie gegeven aan de VVSG voor de ondersteuning van het lokaal preventiebeleid inzake radicalisering (actie 3.1 uit de voortgangsrapportage). Op basis van wat de lokale besturen en de gemeenten ons hebben laten weten, bleek dat er nood was aan de voortzetting van die concrete actie. We hebben dat ook gedaan. Jaarlijks zullen we een budget van 114.000 euro uittrekken.

Het is belangrijk om in dezen te stipuleren dat ze de middelen blijven krijgen, op basis van de noden die de lokale besturen hebben aangegeven. Concreet gaat het over het voortzetten van de helpdeskfunctie. Ze hebben verder ook een webpagina. In oktober 2016 werd een 'Handleiding van het Vlaamse sectorale aanbod ter preventie van radicalisering' verspreid. Dat is een dynamisch document. Het wordt continu aangevuld met nieuwe bevindingen en het biedt per beleidsdomein inzicht in het geheel aan Vlaamse initiatieven wat de preventie van radicalisering betreft.

Wat gebeurt er nog met de concrete projectsubsidie die we aan de VVSG geven? Er is een gesloten online database van lokale praktijkvoorbeelden. Een blijvende netwerking en ervaringsuitwisseling tussen de steden worden gefaciliteerd en versterkt, onder andere via tweemaandelijkse werkgroepen en intervisie voor de casemanagers. Er is ook lokale ondersteuning ter plaatse via presentaties en toelichtingen in verschillende gemeenten en deelname aan het lokaal overleg.

Wat werd nog gedaan voor de ondersteuning van de lokale besturen? We hebben gefocust op het versterken van de lokale regie via de projectsubsidie. Er komt een verlenging van de projectsubsidies die we in het verleden hebben gegeven aan de negen gemeenten. Vilvoorde ontving een totaalbedrag van 85.000 euro. Maaseik, in een samenwerkingsverband met Dilsen-Stokkem, ontving een bedrag van 60.295 euro. Aalst kreeg een bedrag van 61.400 euro, Antwerpen een bedrag van 82.300 euro, Gent 71.041 euro, Zele 56.775 euro, Oostende 38.000 euro, Menen 58.500 euro en Mechelen 55.000 euro.

De collega's die lid zijn van de commissie bevoegd voor Binnenlands Bestuur, weten dat we ook voor bepaalde gemeenten in de Vlaamse Rand, namelijk Dilbeek, Halle en Vilvoorde, extra middelen hebben uitgetrokken, namelijk 3 miljoen euro. Die middelen kunnen natuurlijk ook worden ingezet in de strijd tegen radicalisering. Ongeveer de helft van die 3 miljoen euro, dus bijna 1,5 miljoen euro, gaat naar Vilvoorde. Ik kan mij voorstellen dat de heer Bonte, die toch wel kaas heeft gegeten van de problematiek van radicalisering en het omgaan met deradicalisering, een deel van die middelen daarvoor zal inzetten. Maar het is zijn vrije keuze om dat te beslissen.

Collega's, deze beslissing geeft uitvoering aan de punten 11, 30 en 34 van de resolutie.

Wat is er nog belangrijk in het kader van de ondersteuning van de lokale besturen? Er is de verspreiding van de radix-tool bij de lokale besturen. Dat is een praktisch instrument dat werd ontwikkeld door de stad Antwerpen in samenwerking met een hele reeks partners, zoals het centrum algemeen welzijnswerk, de geestelijke gezondheidszorg, de jeugdzorg, het parket en de politie. De tool moet het algemeen welzijn en de vatbaarheid voor radicalisering van bepaalde personen in kaart brengen. Concreet biedt deze tool een gemeenschappelijke basis voor kennisdeling binnen een casusoverleg, bijvoorbeeld binnen een lokale integrale veiligheidscel. Het is goed dat we goedepraktijkvoorbeelden met elkaar kunnen delen. Ik ga ervan uit dat ook andere lokale besturen dan Antwerpen in de toekomst goede tools gaan ontwikkelen. Die tools moeten we dan delen.

We voorzien nu in vormingsmomenten in samenwerking met de VVSG en de stad Antwerpen. We moeten die gericht verspreiden zodat de mensen die ermee aan de slag willen gaan in andere lokale besturen, dat op een goede manier aangeleerd krijgen. Ik vind het delen van goedepraktijkvoorbeelden zo belangrijk omdat we de middelen die de verschillende steden en lokale besturen hebben gekregen, zo breder inzetten over alle lokale besturen die jammer genoeg te maken hebben met radicalisering.

Ook belangrijk in het ondersteunen van de lokale besturen is het communiceren, informeren en inspireren. Er was op 4 oktober 2016 een intersectorale netwerkdag in Mechelen, georganiseerd door ABB als coördinator van het Vlaams Platform Radicalisering. Er waren 130 deelnemers vanuit het zeer brede Vlaamse werkveld, namelijk uit de lokale besturen, de Vlaamse administraties en eerstelijnsvoorzieningen, middenveldorganisaties en dergelijke meer. Er werd gewerkt rond tien thema's, bijvoorbeeld de vorming van eerstelijnswerkers, het aanpakken van polarisering, het versterken van de weerbaarheid van jongeren, de regierol van lokale besturen en hoe je die nog kunt versterken. Het doel van deze netwerkdag was om het werkveld te laten kennismaken met elkaar, hen te informeren, de goedepraktijkvoorbeelden te kunnen delen en elkaar te informeren over alle lopende initiatieven die er momenteel zijn in de lokale besturen die al dan niet ondersteuning krijgen van de Vlaamse overheid.

In juli 2016 hebben we een speciaal themanummer van het blad BinnenBand uitgegeven, een uitgave van ABB, volledig gewijd aan preventie van radicalisering. Het themanummer kan ook digitaal worden geraadpleegd op de website van het agentschap.

1.4. Vorming voor eerstelijnswerkers

Actie 5.1 van het actieplan deradicalisering betreft een vorming voor eerstelijnswerkers in zes pilootsteden. Dat is opgestart in 2015 en is reeds uitgevoerd door de vzw Motief. De vormingen vonden plaats in Antwerpen, Vilvoorde, Brussel, Kortrijk,

Maaseik en Mechelen. Hiervoor werd in het verleden 40.000 euro uitgetrokken. Dit heeft concreet uitvoering gegeven aan maatregel 6 van de resolutie.

Na de vorming door vzw Motief hebben we daar in 2016 een bijkomende actie aan gekoppeld, namelijk de actie 'Train de Trainer', met een budget van 99.500 euro. Het houdt een basisvorming in over radicalisering op basis van de expertise die is opgebouwd tijdens de cursussen van de vzw Motief in 2015. Dat heeft geresulteerd in een draaiboek, lesmateriaal en een cursus voor de eindgebruikers. Dit gebeurde door de vzw Motief in samenwerking met andere organisaties en een stuurgroep met onder meer expertise uit verschillende sectoren en radicaliseringsambtenaren. In juni en november 2016 zijn er zesdaagse trainingen geweest voor Train de Trainer.

Hoe gaan we nu verder aan de slag? Ik kan u meegeven dat we via de vorming van de vzw Motief en het project Train de Trainer een pool hebben kunnen aanleggen van dertig trainers die kunnen worden ingezet in een heel breed spectrum van bevoegdheidsdomeinen, bijvoorbeeld Welzijn, Jeugd, Onderwijs en Tewerkstelling. Over die inzet hebben we afspraken gemaakt met de betrokken sectoren. Na de afloop van Train de Trainer zal het cursusmateriaal vrij ter beschikking worden gesteld. Dit geeft dan weer concrete uitvoering aan maatregel 7 van de resolutie.

De vorming van eerstelijnswerkers houdt concreet het volgende in: een inzicht krijgen in de maatschappelijke context van het radicaliseringsvraagstuk en de plaats van religie in de samenleving; het bewust worden van de betekenis van eigen levensbeschouwelijke normen en waarden, religieus en niet-religieus; een kritische reflectie omtrent de opstelling ten aanzien van andere levensbeschouwelijke overtuigingen; een onderscheid kunnen maken tussen kritisch burgerschap en gewelddadig radicalisme; een inzicht ontwikkelen in identiteitsontwikkeling van jongeren en specifiek van moslimjongeren; een inzicht krijgen in radicaliseringsprocessen bij jongeren; een inzicht krijgen in en het oefenen met een actief pluralistische houding; het pedagogisch verantwoord optreden; een structurele inbedding, geproblematiseerd tot op organisatieniveau; bepaalde cases leren analyseren; methodische handvatten aanreiken.

1.5. Aanbod MO en NT2 op maat voor imams

Actie 6.4 betreft het aanbod maatschappelijke oriëntatie en NT2, op maat van de imams. Tijdens de bespreking van de beleidsbrief Inburgering 2016-2017 kwam dat ook aan bod. Er zijn daartoe twee pilootprojecten opgezet, in nauw overleg met de moslimgemeenschappen. Ik heb het over moslimgemeenschappen in het meervoud, want ik geloof niet in het bestaan van één moslimgemeenschap. Er was een project van het Agentschap Integratie en Inburgering. Het loopt in Vlaams-Brabant tot eind dit jaar. Er namen zeven cursisten aan deel, komend uit vijf moskeeën, uit Vilvoorde, Tienen, Halle en Diegem. De lessenreeks ging op 14 september 2016 van start. Een tweede project betrof Antwerpen, georganiseerd door Atlas, met vijftien cursisten. De lessenreeks liep van februari tot juni 2016. Alle cursisten zijn geslaagd.

Ik stip enkele accenten van deze cursussen aan. In de vorming voor imams was de scheiding tussen kerk en staat, radicaliseringsprocessen bij jongeren, de rol van imams als brugfiguur en de dialoog met de overheid en de veiligheidsdiensten belangrijk. Wat dat laatste betreft, moeten imams weten welke instanties ze kunnen contacteren wanneer ze iets problematisch opmerken. Het project in Antwerpen wordt verlengd, en dat gebeurt misschien ook in Vlaams-Brabant. De verlenging gebeurt omdat de uitdieping van de cursus toch wel nodig is. Er komt ook een nieuwe opleiding voor een groep die diverser zal zijn samengesteld. Ook bedienaars van andere erediensten, zoals mensen van de anglicaanse en israëli-

tische kerken, zullen daarbij worden betrokken. Ik heb daarvoor in 70.000 euro extra voorzien.

Op vraag van de Unie van Marokkaanse Islamitische Verenigingen is in Limburg een experiment rond een aanbod van NT2 op maat uitgewerkt. Samen met de agentschappen geven we de mogelijkheid om dit aanbod met projectsubsidies te ontwikkelen. De daarbij ontwikkelde expertise kan worden verankerd in de eigen werking en het aanbod voor imams. Dat is goed, want initiatieven mogen niet beperkt blijven tot in de tijd gelimiteerde projecten. Dat geeft uitvoering aan maatregel 37 van de resolutie.

1.6. Infolijn Moslimexecutieve

Actie 6.6 betreft de Infolijn van de Moslimexecutieve. Er is een projectmedewerker voor de frontoffice. Er is in een budget van 60.000 euro voorzien. Er zijn een telefoonnummer, een e-mailadres en een website. Deze infolijn werkt zeer nauw samen met de Opvoedingslijn, die er ten behoeve van de ouders is, en met het Netwerk van islamexperten. De Opvoedingslijn is een bevoegdheid van minister Vandeurzen, het netwerk van minister Crevits. Die nauwe samenwerking betekent dat men doorverwijst wanneer men het nodig acht. Het zou onzinnig zijn om allerlei instanties en infolijnen naast elkaar te laten bestaan zonder dat er wordt doorverwezen wanneer dat nodig is.

De Infolijn van de Moslimexecutieve ontvangt vooral vragen over islambeleving: hoe moet ik de koran interpreteren? Er komen ook vragen over radicalisering en de houding van klasgenootjes, kinderen en vriendjes. Jongeren bellen, maar ook ouders, en dat is een zeer goede zaak.

1.7. Positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren steunen

De projectoproepen zijn in juni 2015 bekendgemaakt, in samenwerking met minister Gatz die bevoegd is voor Jeugd. Het doel is het inzetten op de preventie van radicalisering en positieve identiteitsontwikkeling, met de focus op vrije tijd. Het totale budget bedroeg 650.000 euro waarvan 400.000 euro uit mijn kredieten kwam en 250.000 euro van bij Jeugd. Er lopen acht projecten, waaronder vzw Jeugdclubs in Lokeren en Zonder Handen vzw in Brussel. Er lopen nog twee projecten in Gent en in Brussel en een in Geel en in Antwerpen.

Het is belangrijk om de goede praktijkvoorbeelden met elkaar te delen. In het kader van de projecten die ik net heb opgesomd, hebben al twee intervisiemomenten plaatsgevonden om van elkaar te leren, informatie met elkaar te delen en elkaar tips te geven.

De duurtijd van die projecten is maximaal twee jaar. Na afloop ervan, ten laatste eind 2017 of begin 2018, zullen het ontwikkelde materiaal, de toolbox en de filmpjes worden ontsloten voor andere organisaties. Dat is nogmaals het bewijs dat we bepaalde projecten concreet ondersteunen en financieren, maar dat we die informatie en de goede praktijkvoorbeelden delen.

1.8. Vervolgtraject

De Vlaamse Regering zal verder uitvoering geven aan het actieplan en de halfjaarlijkse rapportage houden. Daarnaast zullen we inspelen op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. Het is immers een dynamisch proces. We zullen ook rekening houden met de noden van het werkveld, onder andere op basis van de sectorale netwerkdagen en de rondetafel met academici. Verder kunnen op basis van de gedachtewisseling die de commissie heeft gehad met federaal procureur Frédéric Van Leeuw, nog een aantal zaken in ons actieplan worden aangepast. Wij zijn niet

te beroerd om toe te geven dat ook andere mensen goede tips en raad kunnen geven.

Elke minister binnen de Vlaamse Regering heeft goed werk geleverd wat zijn of haar bevoegdheid in deze materie betreft. Ik heb de gedachtewisseling met procureur Van Leeuw gevolgd en het zal u niet verbazen wanneer ik zeg dat preventie een werk van lange adem is, dat zijn de letterlijke woorden van de procureur. We kunnen niet alles op korte termijn oplossen maar Vlaanderen zal er alles aan doen om dit probleem aan te pakken – en ik twijfel ook niet aan de inzet van de federale collega's. We zijn op de goede weg.

2. Acties inzake Welzijn

2.1. Inleiding

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal vooral focussen op de evolutie ten aanzien van de vorige commissievergadering van 25 mei 2016. Ik zal dat doen aan de hand van een vijftal duidelijke aanbevelingen die onder andere ook het Europese Radicalisation Awareness Network (RAN) naar voren heeft geschoven.

Het is niet onlogisch dat dit Europese expertisenetwerk een belangrijke conditie als eerste naar voor schuift, met name het vormen en bevorderen van de deskundigheid van de eerstelijnswerkers en de professionelen.

Ten tweede wordt gesuggereerd ook de geloofsgemeenschappen daarin te betrekken. We kunnen dit vertalen als het voeren van een breder beleid inzake diversiteitsvraagstukken gericht op dialoog en participatie.

Ten derde, en voor ons beleidsdomein zeer herkenbaar, is het belang van het betrekken en ondersteunen van familieleden en de context.

Ten vierde, en misschien een van de grootste uitdagingen, is het creëren van een duurzaam gedeeld kader, zowel federaal als voor de gemeenschappen, met aandacht voor een ketenaanpak en een duidelijk casemanagement.

Tot slot gaan we ook voor een integrale aanpak op maat in wat men de zogenaamde deradicaliserings- of disengagementprogramma's noemt. Daarover maken we gezamenlijke afspraken in overleg met de federale bevoegdheden.

Ik zal straks dieper ingaan op de kwesties die federaal procureur Van Leeuw op 19 oktober in de commissie heeft aangekaart. Ik zal dat aanvullen met de afspraken die ondertussen zijn gemaakt en de meest relevante informatie wat het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin betreft, zoals gebundeld in een informatieve omzendbrief die u ondertussen ook kunt terugvinden op de website van het departement.

2.2. Vormingsinitiatieven voor eerstelijnswerkers

We hebben de voorbije periode gemerkt dat breed inzetten op vorming en deskundigheidsbevordering beantwoordt aan een grote behoefte. Met het convenant dat vorig jaar werd afgesloten met het Ondersteuningsteam Allochtonen van Vlaams-Brabant en van Brussel, hebben we ondertussen meer dan zevenhonderd professionals actief op het terrein bereikt. Wegens dat succes is beslist dat aanbod te versterken. We trekken het budget voor het versterken van de OTA's in Vlaanderen en Brussel op, van 75.000 euro naar 200.000 euro in 2017. We geloven dat een systematische verhoging van de kennis van radicaliseringsprocessen onze eerstelijnswerkers versterkt in hun handelingsbekwaamheid inzake deze problematiek.

Ik wil specifiek verwijzen naar de gelijkenissen met de aanpak van sekten. Uit de contacten tussen de Studie- en Adviesgroep Sekten, het Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties, de Opvoedingslijn en het beleidsdomein WVG kwam uiteindelijk een programma naar voren dat als een open aanbod wordt aangeboden. Daarnaast wordt de inhoud ook ingelast als workshop in het aanbod van onze OTA's. Aspecten zoals de focus op de psychologie van een sektelid en raakvlakken met radicalisme, het inzicht in de werkzame aanpak, zoals bijvoorbeeld exitprogramma's, en mechanismen van indoctrinatie komen daarbij aan bod. Naast de theorie is er ook aandacht voor een praktisch onderdeel, namelijk over hoe omgaan met personen die geradicaliseerd zijn. Kortom, de bestaande expertise met betrekking tot de aanpak van sekten wordt op het terrein ingeschoven in de lopende vormingen. Ik durf dat te herhalen omdat er toch herhaaldelijk vragen worden gesteld over de onderbouw van het vormingsaanbod in Vlaanderen.

Behalve vorming is er ook de ontsluiting van informatie en kennis via koepelsites zoals het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning (EXPOO) en kennisplein.be. Naast het ontsluiten van inzichten in werkzame factoren, bijvoorbeeld vanuit wetenschappelijke of internationale literatuur, gaat het tevens om zeer concrete tips. We geven hierbij het voorbeeld van de doorontwikkeling van een handreiking voor personeelsleden bij Kind en Gezin. Die handreiking geeft praktische handvatten in het omgaan met en het handelen bij vermoedens van radicalisering. Zo is er in die handreiking bijvoorbeeld aandacht voor 'dilemmateams', waarbij hulpverleners signalen bespreekbaar kunnen stellen in functie van het herkennen en het ermee omgaan.

2.3. (Geloofs-)gemeenschappen erbij betrekken

Een tweede aanbeveling van het Europese netwerk van experts is het betrekken van de gemeenschappen, de geloofsgemeenschappen. Het gaat om de inbedding in een breder diversiteitsverhaal. Ook wat dat betreft, blijken informatiedeling en het kenbaar maken van bijvoorbeeld het onderwijs-, jeugdhulp- en welzijnsaanbod bij bijvoorbeeld de moskeeverenigingen belangrijk. We boeken ter zake duidelijk vooruitgang, door bijvoorbeeld het verspreiden van deze informatie via het Agentschap Integratie en Inburgering. In elke gemeenschapsinstelling en het Vlaamse detentiecentrum is er een moslimconsulent actief en werd een afsprakenkader geïnstalleerd en gevalideerd door het directieteam van de Afdeling Gemeenschapsinstellingen.

Zoals u weet, is een duurzame aanpak slechts mogelijk als dit wortelt in een breder diversiteitsbeleid binnen de welzijns- en zorgsector. We blijven inzetten op het belang van het verhogen van de tewerkstellingsgraad binnen de welzijns- en gezondheidsinstellingen. Zoals u weet, is interculturalisering van de zorg expliciet opgenomen in het actieplan 3.0 'Werk maken van werk in de zorgsector'. Op zeer operationeel niveau investeren we al bijkomend 75.000 euro in De Touter in Antwerpen om van die interculturalisering in Vlaanderen versterkt werk te maken. De Touter is een organisatie met zeer veel ervaring in de jeugdhulp en partner in het deradicaliseringsbeleid van de stad Antwerpen. Ze ontwikkelde in het verleden al een draaiboek met betrekking tot interculturalisering. We verlengen ook in 2017 ons ondersteuningsengagement.

2.4. Families ondersteunen

De rol van ouders, het ondersteunen van gezinnen en het betrekken van families is belangrijk binnen onze visie van een gezinsgerichte aanpak en daarop willen we sterk blijven inzetten. De Opvoedingslijn is ondertussen tien maanden doorgestart. Er kwamen een 45-tal oproepen binnen. Een flyer werd op 50.000 exemplaren gedrukt en gericht verspreid. We verlengen ook de werking van de Opvoedingslijn

in 2017. Dat is een investering van 79.000 euro. Voor het ontwerp van de flyer werd samengewerkt met een professioneel campagnebureau. Voor de verspreiding ervan werken we samen met het Minderhedenforum, de federaties van etnisch-culturele minderheden, de Moslimexecutieve, de lokale besturen, de CAW's enzovoort.

Daarnaast wordt ingezet op de werving van nieuwe vrijwilligers met aandacht voor het verhogen van de diversiteit in de achtergrond van de vrijwilligers. Verder worden via een klankbord en stuurgroep de moeders van S.A.V.E. Belgium systematisch betrokken. Tot slot bieden we ondersteuning aan de lotgenotengroepen via het Trefpunt Zelfhulp. Die ondersteuning bestaat uit advies, vorming en ondersteuning. Verder is er voorzien in een vrijwilligersovereenkomst en vergoeding voor de moeders uit die lotgenotengroepen.

Belangrijk bij de Opvoedingslijn – en dat is net de grote meerwaarde – is de operationele samenwerking en wisselwerking met de theologische hulplijn van de Moslimexecutieve. Ook het Netwerk Tegendiscours en het centrale meldpunt voor vragen met betrekking tot onderwijs, zijn hierbij betrokken. Rond de werkafspraken stonden we vorige keer al stil. We gaan die nu niet herhalen.

Families, ouders, broers en zussen betrekken in onze aanpak, dat gaat verder dan de Opvoedingslijn. Het moet ook gaan over de verdere positionering van de Huizen van het Kind, de CAW's en over lokaal toegankelijke opvoedingsondersteunende initiatieven zoals het begeleiden en ondersteunen van oudergroepen en het inbrengen van betrokkenheid van de context als een van de vele elementen in een aanpak op maat. Daarnaast is werk gemaakt van de afstemming van de ondersteuning van de ouders tussen het Departement Onderwijs en het beleidsdomein Welzijn en het bekendmaken van die ondersteuning via het Minderhedenforum en de federaties van etnisch-culturele Minderheden.

2.5. Gegevensuitwisseling

Uit de vorige rapportage weet u dat we willen vertrekken van een integrale veiligheidsaanpak en hierbij is het aspect van informatiedeling een kritische succesfactor.

Vooraleer we verder ingaan op de laatste stand van zaken, wil ik wat uitgebreider ingaan op het belang van het beroepsgeheim en de noodzaak om in vertrouwen met cliënten te kunnen werken. We mogen dit niet zomaar terzijde schuiven. Terecht stelde de federale procureur in deze commissie dat het beroepsgeheim vaak een essentiële factor is om een relatie met de cliënt op te bouwen en een hulpverleningstraject uit te bouwen en dat niet alles mag worden gepolariseerd of karikaturaal mag worden voorgesteld.

Ook de gegevensdeling in de omgekeerde zin vanuit veiligheidsdiensten en het parket naar de hulpverlening kan maar binnen een strikt kader. We moeten hier een delicaat evenwicht bewaken. Het federale wetsvoorstel dat gegevensdeling mogelijk maakt tussen actoren die aan het beroepsgeheim, het ambtsgeheim of het geheim van het onderzoek gebonden zijn binnen een ketenaanpak, probeert dit evenwicht te bewaken. We kunnen alleen maar ondersteunen dat de federale overheid hiervoor een wettelijk kader uitklaart.

Iets wat vorige keer aan bod kwam, was het protocol tussen de afdeling Justitiehuizen en de Staatsveiligheid. Binnen ons beleidsdomein werd het protocol tussen de afdeling Justitiehuizen en de Staatsveiligheid ondertussen ondertekend. Om evidente redenen kunnen we dit protocol niet zomaar openbaar maken, we zullen dan ook kort toelichten wat de essentie van de gegevensdeling is. Het protocol is operationeel sinds 14 september 2016.

De informatiedoorstroming van de afdeling Justitiehuizen naar de Staatsveiligheid kan op twee manieren tot stand komen. Enerzijds kan er een concrete vraag worden gesteld aan de afdeling Justitiehuizen, waarop zij gehouden kunnen zijn op basis van wettelijke bepalingen een antwoord te verstrekken. Anderzijds kan de afdeling Justitiehuizen over nuttige informatie beschikken voor de werking van de Staatsveiligheid. Het procotol werkt een concrete procedure voor deze informatie-uitwisseling uit. Omgekeerd zal de Staatsveiligheid de informatie die van belang is voor de veiligheid van medewerkers van de afdeling Justitiehuizen meedelen aan de directeur van het betrokken justitiehuis of van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. In de mate van het mogelijke antwoordt de Staatsveiligheid ook op vragen vanuit de afdeling Justitiehuizen.

De informatie-uitwisseling tussen de afdeling Justitiehuizen en de Veiligheid van de Staat is vertrouwelijk en valt onder een geheimhoudingsplicht. Dit impliceert dat contacten tussen de Staatsveiligheid en het justitiehuis niet meegedeeld mogen worden aan de betrokkene over wie de informatie werd uitgewisseld en ook niet vermeld mag worden in de verslagen aan de opdrachtgever. Om informatie-uitwisseling en overleg tussen beide diensten te faciliteren, bepaalt het protocol tevens dat er een centrale contactpersoon wordt aangesteld bij de Staatsveiligheid en bij de afdeling Justitiehuizen en wordt er in een halfjaarlijks structureel overleg voorzien.

Het oprichtingsbesluit van de FTF-databank trad in werking op 22 september 2016. De afdeling Justitiehuizen en het agentschap Jongerenwelzijn krijgen rechtstreekse toegang tot de databank en zullen ook input in de databank aanleveren wat betreft de opvolging van gerechtelijke mandaten en gerechtelijke maatregelen. De toegang tot de databank verloopt in twee fasen. Nu hebben de inlichtingendiensten, politie en parket toegang tot de databank. In een tweede fase krijgen de justitiehuizen, Jongerenwelzijn en Dienst Vreemdelingenzaken toegang. Op dit ogenblik is de technische voorbereiding bezig. Maar ook nu krijgen de justitiehuizen de informatie van de personen die in de databank FTF zijn opgenomen en kunnen de fiches worden opgevraagd. De justitiehuizen uit de drie gemeenschappen hebben samen afspraken gemaakt over de uniforme invoering van gegevens in de databank. Ook de veiligheidsdiensten en OCAD zijn betrokken bij dit overleg.

We willen opmerken dat hierdoor een asymmetrie bestaat tussen beide landsdelen nu enkel Vlaanderen, op onze uitdrukkelijke vraag, met Jongerenwelzijn toegang heeft tot de databank FTF. We hebben die vraag vooral gesteld in functie van de afdeling Gemeenschapsinstellingen binnen het agentschap Jongerenwelzijn en het belang dat we hechten aan duidelijke infodeling inzake minderjarige FTF's.

Voor alle duidelijkheid herhaal ik dat de justitiehuizen slechts kunnen optreden als er een mandaat is in uitvoering van een gerechtelijke beslissing, een opdracht van een magistraat, een rechtbank of het gevangeniswezen. Met andere woorden: de justitieassistent wordt gemachtigd om tussen te komen door een mandaat dat verleend wordt door een opdrachtgever. Het mandaat kadert dus altijd de interventie van de justitieassistent. Dit mandaat wordt geconcretiseerd via de voorwaarden die door de opdrachtgever worden opgelegd in het kader van een door hem of haar uitgesproken straf of maatregel of die bepaald zijn in het kader van de uitvoering van een modaliteit van een straf of maatregel.

Ik illustreer dit aan de hand van een aantal concrete voorbeelden. Dit kan op diverse niveaus. Als het gaat over bijvoorbeeld de vrijheid onder voorwaarden in het kader van de voorlopige hechtenis, is dit een samenspel tussen de onderzoeksrechter en het justitiehuis. Uiteindelijk bepaalt de onderzoeksrechter de voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen politioneel zijn, zoals een plaats- of contactverbod die opgevolgd worden door de politie en/of justitie en moeten worden opgevolgd door het justitiehuis. Als we het hebben over probatie, als opschorting of uitstel van de straf,

dan legt de rechter finaal de voorwaarden vast. In het geval van een gevangenisstraf zijn al zaken gewijzigd. Korte gevangenisstraffen onder de drie jaar bijvoorbeeld worden niet meer omgezet in elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit als het gaat over terromisdrijven. Gaat het over zwaardere misdrijven boven de drie jaar, dan is het de strafuitvoeringsrechtbank die de voorwaarden, ook op basis van de observaties tijdens detentie door de psychosociale dienst van de gevangenis, vastlegt en de justitieassistent die de justitiële voorwaarden opvolgt. Telkenmale kan de onderzoeksrechter, de rechter of de strafuitvoeringsrechtbank een justitiehuis vragen bijkomende inlichtingen te verschaffen via een beknopt voorlichtingsrapport of een maatschappelijke enquête indien de rechter van oordeel is dat hij of zij over onvoldoende informatie beschikt.

We herhalen ook het belang van het werken met referentiejustitieassistenten. Door de versterking van onze justitiehuizen met veertig bijkomende justitieassistenten zijn we beter in staat om de opdrachten gelinkt aan radicalisering goed uit te voeren. Het is misschien ook relevant, gelet op recente berichtgeving, te wijzen op specifieke afspraken met betrekking tot minderjarigen, zowel voor jonge meegereisde kinderen, als voor de 12- tot 18-jarigen. Het is ook hier geen exclusieve van de sociale dienst van de jeugdrechtbank of het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg om maatregelen te bepalen. Het openbaar ministerie of het jeugdparket zijn een belangrijke spilfiguur en dus een noodzakelijke partner. Voor min 12-jarige meegereisde kinderen betekent dit concreet dat ze beschouwd worden als kinderen in een verontrustende situatie. Op basis van die notie kunnen de nodige gevolgen worden geïnitieerd binnen de contouren van de integrale jeugdhulp. Dit is natuurlijk afhankelijk van de verblijfssituatie. Gaat het bijvoorbeeld over een signalering van een verdwijning of over een terugkeer?

Wat informatiedeling betreft, willen we nog eens benadrukken dat er met het protocol en met de afspraken inzake de databank duidelijke zaken op het terrein worden ondernomen. Naast die gezamenlijke afspraken rond informatiedeling, die we met respect voor de complexiteit en de verdeling van de bevoegdheden moeten aanpakken, komen we tot slot terug op het belang van een integrale aanpak.

2.6. Integrale aanpak – disengagementstraject

We hebben de afgelopen maanden geïnvesteerd om de integrale aanpak duidelijk te vertalen naar de actoren die hiermee aan de slag moeten. Ik wil opnieuw de verwachting ontkrachten dat er pasklare oplossingen bestaan. De opvolging van personen gekend voor gewelddadig extremisme veronderstelt steeds een aanpak op maat die een engagement inhoudt op meerdere levensdomeinen en vanuit verschillende actoren, bevoegdheden en gedurende een lange periode. Het is belangrijk om dit zoveel mogelijk te laten aansluiten bij bestaande structuren, vanuit een multiagencymodel. We pleiten er echt voor geen apart circuit bij te creëren.

Op de Interministeriële Conferentie Justitiehuizen van 5 september 2016 werd deze aanpak vertaald in een definitie van een 'disengagementstraject'. Ik wil benadrukken dat er vanuit Vlaanderen initiatief genomen wordt om tot een gedeelde visie te komen met het federaal niveau en de gemeenschappen. De definitie die we afspraken, luidt: "Een disengagementstraject dat sociale re-integratie beoogt, is een traject op maat van een individu in de aanpak van gewelddadig extremisme dat ingrijpt op meerdere levensdomeinen en werkzame factoren. Binnen een dergelijk traject zijn de facto meerdere actoren betrokken. De begeleiding omvat zowel veiligheids- als socio-preventieve begeleidingsaspecten binnen een langetermijnperspectief en waarin de continuïteit van de opvolging wordt verzekerd. Gelet op het belang van de sociale context vindt het traject ook aansluiting bij de lokale realiteit van het individu en kan het steunen op de lokale partners. Bij het opbouwen van het traject worden minstens volgende levensdomeinen onderzocht:

psychosociale begeleiding, opleiding en tewerkstelling, trauma- of gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg, waaronder ook verslavingszorg, betrokkenheid en begeleiding van de sociale context en het betrekken van personen die een alternatief discours aan het gedachtegoed van gewelddadig extremisme kunnen bieden, zoals personen met een religieuze autoriteit en andere steunfiguren.”.

Belangrijk hierbij is dat de visie op deze trajecten gedragen wordt door alle gemeenschappen in België en door de minister van Justitie, aangezien opvolging van de terrodossiers en de aanpak van gewelddadige radicalisering ook vertrekt vanuit het federale parket. De definitie van disengagementstrajecten werd daarom ook besproken en kon op instemming rekenen van het College van Procureurs-generaal waarop het federale parket en de ministers van de gemeenschappen bevoegd voor de justitiehuizen aanwezig waren. Op dit moment, voor zover wij een stuk van die ketenaanpak mee faciliteren of daarvoor verantwoordelijk zijn, bekijken we met onze partners en onze justitiehuizen hoe we in deze zaken deze definitie concreet invullen. We voeren gesprekken in het kader van het overleg binnen de Integrale Jeugdhulp met de jeugdmagistraten. We wisselen met hen van gedachten en bekijken op welke manier ze hun beschikkingen op die definitie kunnen voortbouwen.

2.7. Bevoegdheid inzake opvolging van gedetineerden

We delen uiteraard de terechte bezorgdheid van het federale parket en de veiligheidsdiensten rond de noodzaak van een goede opvolging van gedetineerden die in de gevangenis verblijven wegens gewelddadig extremisme of die in de gevangenis een voedingsbodem vinden om te radicaliseren. We hebben bij de vorige verslaggeving uitgebreid stilgestaan bij de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gemeenschappen, maar we willen dit nog eens duidelijk doen. We willen ook aangeven dat daarover geen onenigheid bestaat. We zijn het allemaal eens over die bevoegdheidsverdeling.

Op 8 maart 2013 werd het decreet Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden in dit Vlaams Parlement goedgekeurd. Bijna alle partijen hier aanwezig hebben dat toen goedgekeurd of konden zich inhoudelijk vinden in de principes van het decreet. Er kan geen discussie bestaan over de bevoegdheid en de uitgangspunten van de hulp- en dienstverlening van de Vlaamse overheid in de gevangenis.

De federale overheid is bevoegd voor het regelen van alles wat verband houdt met de uitvoering van de strafrechtelijke beslissing en het gevangenisbeleid. Dat houdt in dat de federale overheid verantwoordelijk is voor de detentie en de levensomstandigheden en het leefklimaat in de gevangenis door de organisatie van de strafinrichtingen, het penitentiair regime, het toezicht en de controle. Het leefklimaat in de gevangenis wordt in grote mate bepaald door het gevangenisregime, dat bepaald wordt door de lokale directie en het gevangeniswezen, inclusief de mogelijkheden om deel te nemen aan activiteiten of de door het gevangeniswezen georganiseerde gevangenisarbeid en de organisatie van levensbeschouwelijke bijstand, zoals de aalmoezeniers en de moslimconsulenten.

De federale overheid is op grond van een bevoegdheidsvoorbehoud ook bevoegd gebleven voor de gezondheidszorg in de gevangenis, inclusief de geestelijke gezondheidszorg die grotendeels een federale bevoegdheid is gebleven. Het gaat hier om de bevoegdheid om de gezondheidszorg in de gevangenis te organiseren, het organiseren van raadplegingen en behandelingen, het toestaan van verloven met het oog op geneeskundige zorgen buiten de gevangenis, met uitzondering van de preventieve gezondheidszorg.

Ook het vastleggen van de planning van het detentietraject van de individueel gedetineerde behoort tot de bevoegdheid van de federale wetgever om de straf-

uitvoering te regelen. De psychosociale dienst van de gevangenis neemt dit op en bereidt de psychosociale re-integratie van de gedetineerden voor. Hij bekijkt op welke manier het gevaar op recidive zoveel mogelijk kan worden beperkt. Zo draagt hij bij tot een veilige en humane strafuitvoering.

De PSD staat de gedetineerde bij in het penitentiair traject. De focus van het optreden ligt tegelijkertijd op het bevorderen en voorbereiden van de sociale integratie van de gedetineerde als op het bijdragen tot maatschappelijke veiligheid door middel van risicoreductie en recidivepreventie. Concreet stelt de PSD ook de adviezen ten behoeve van de strafuitvoeringsrechtbanken, de directie van de gevangenis en de penitentiaire administratie op met het oog op de vervroegde invrijheidstelling. De PSD volgt de personen op die gekend zijn in terrodossiers, die gekend zijn voor gewelddadig extremisme of die in de gevangenis radicaliseren.

Op federaal vlak zijn er inspanningen geleverd om de radicalisering in de gevangenis aan te pakken. We hebben daarover regelmatig overleg met de federale overheid en de collega's tijdens de interministeriële conferentie. Ik kan alleen maar bevestigen dat dit steeds in een constructieve geest verloopt.

De Vlaamse Gemeenschap is verantwoordelijk voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden zoals decretaal verankerd in het decreet van 8 maart 2013. In de uitvoering van haar bevoegdheid bouwt de Vlaamse overheid – en dit is een verantwoordelijkheid van álle bevoegdheidsdomeinen – een kwaliteitsvol en integraal vrijwillig hulp- en dienstverleningsaanbod voor de gedetineerden en hun directe sociale omgeving uit en dit met het oog op het werken aan de terugkeer naar de maatschappij.

We willen hier toch even de nadruk leggen op de vrijwilligheid van het aanbod. Onze diensten werken ten behoeve van de gedetineerden die vrijwillig op een aanbod ingaan, niet in opdracht van de PSD of de penitentiaire instelling. Binnen dit vrijwillige kader spelen de voorzieningen en diensten gesubsidieerd door de Vlaamse overheid een rol. In alle gevangenissen zijn er verschillende diensten actief: de CAW's, de centra voor geestelijke gezondheidszorg en VDAB voor individuele trajectbegeleiding. Daarnaast is er nog een sport- en cultuuraanbod en een aanbod van centra voor volwassenonderwijs en centra voor basiseducatie.

Hoewel de gemeenschappen exclusief bevoegd zijn voor de sociale hulpverlening aan gedetineerden met het oog op hun sociale re-integratie, komt het de federale wetgever toe te bepalen op welke wijze die hulp- en dienstverlening kan worden ingepast in het geheel van de individuele strafuitvoering, rekening houdend met de specifieke situatie van elke afzonderlijke gedetineerde en met de ruimte die het detentieregime in een concreet geval daartoe laat.

In het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2019 is dan ook een doelstelling rond gewelddadig extremisme opgenomen. In het kader hiervan werd een actieplan opgesteld. We zetten in op expertiseverhoging, onder meer door de vorming van medewerkers om met de problematiek van gewelddadig extremisme om te gaan. We doen dat onder meer in samenwerking met de politieschool. We doen dit ook via nieuwe partnerorganisaties, zoals het Agentschap Integratie en Inburgering, die meer expertise hebben rond bepaalde deelaspecten.

Recent werden twee consulenten, die een expertise hebben in de problematiek, aangeworven die zowel individueel met de casussen aan de slag zullen gaan als beleidsmatig zullen werken.

Een aantal uitgangspunten zijn hierbij cruciaal. Zoals de federale procureur reeds vermeldde, kan het belang van het beroepsgeheim niet worden ontkend. Onze diensten die actief zijn binnen de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en

de consulenten moeten in vertrouwen met de gedetineerden kunnen werken om de voorbereiding naar het traject buiten de gevangenis vorm te kunnen geven. Daarom zullen de consulenten hun werking ook nauw afstemmen met de penitentiaire diensten en de justitiehuizen, waarbij we ook verwijzen naar de werving van de experten inzake radicalisering. We werken samen met het gevangeniswezen aan een gemeenschappelijk draaiboek om deze trajecten met de gedetineerden, die in de gevangenis starten, vorm te geven. Informatie-uitwisseling met respect voor ieders eigenheid en finaliteit is hierbij een belangrijk item. Aangezien onze consulenten werken aan trajecten in gevangenissen die gericht zijn op re-integratie en terugkeer naar de lokale context, is hun samenwerking met lokale partners essentieel.

Zoals gezegd, werken de justitiehuizen mandaatgericht binnen de daderbegeleiding. We zetten hierbij in op het verzekeren van de continuïteit vanuit het hulp- en dienstverleningstraject in het begeleidingstraject van de justitieassistent. In concreto bestaat de rol van de justitieassistent er dan in de voorwaarden opgelegd in het mandaat, bijvoorbeeld in het kader van vrijheid onder voorwaarden, op te volgen. Zoals we eerder reeds meegaven, zullen we de komende maanden verder inzetten op het formuleren van duidelijke en werkbare maatregelen die de disengagementstrajecten kunnen concretiseren. Daar zijn we nu met heel wat actoren over aan het afstemmen zodat de justitieassistenten binnen hun mandaat op een duurzame wijze het traject kunnen continueren en daar stabiliteit aan geven. Hierbij is opnieuw de informatie-uitwisseling erg belangrijk. Alle reeds bestaande afspraken over de infofluxen werden ondertussen verfijnd.

2.8. Besluit

Om af te ronden wil ik nog aangeven dat we de acties die we hebben opgezet in 2016, allemaal zullen continueren in 2017 en er een aantal versterken. We maken in Vlaanderen ook werk van de integrale aanpak met informatiedeling als een belangrijk issue, maar dit binnen de contouren van de huidige bevoegdheidsafspraken tussen de gemeenschappen en de federale overheid.

3. Acties inzake Onderwijs

Minister Hilde Crevits: Onderwijs heeft vooral een preventieve opdracht. Ik zal u niet onderhouden over alle algemene zaken die we al lang doen, maar ik zal me focussen op een aantal zaken die geëvolueerd zijn sinds de vorige rapportage.

3.1. Informatiedeling, afstemming en coördinatie

Op 20 januari 2015 is er een aanspreekpunt deradicalisering opgericht binnen Onderwijs en Vorming. Dit fungeert als een centraal aanspreekpunt voor scholen en CLB's. Ondertussen is het meer dan achthonderd keer geconsulteerd. Je kunt er terecht met vragen over radicalisering of hoe je als school met je leerlingen in debat kunt gaan. Je kunt ook vragen hebben tot wie je precies te richten om gespecialiseerde ondersteuning te krijgen.

Het aanspreekpunt blijft continu vragen krijgen van scholen en CLB's, met pieken naar aanleiding van de aanslagen die er zijn geweest. Het is heel belangrijk dat we het aanspreekpunt op een duurzame wijze verder verankeren in de toekomst.

Ik wil iets langer blijven stilstaan bij iets wat me nog altijd zorgen baart, namelijk de informatie-uitwisseling tussen scholen en veiligheids- en politiediensten. Alles is netjes geregeld via de federale omzendbrief PLP 41. Bij de vorige voortgangsrapportage ben ik uitgebreid ingegaan op dit thema. We zijn in actie geschoten. Ik heb de bevoegde federale minister daar over aangeschreven en hij heeft geantwoord. Op 25 juli hebben we een brief gekregen waarbij de lokale politie me een lijst heeft

bezorgd. Voor 80 procent van de Vlaamse politiezones en alle zes de Brusselse politiezones is een aanspreekpunt aangeduid.

Ik herinner u even aan de voorgeschiedenis. Naar aanleiding van de aanslagen in Parijs en Brussel kregen we van enkele scholen signalen dat ze geen aanspreekpunt hadden of dat ze het niet kenden. Op een bepaald moment zijn we naar de veiligheidsniveaus 3 en 4 gegaan. Wij hebben toen brieven gestuurd naar alle scholen om te zeggen dat bij evenementen in de scholen men de contactpersoon bij de politie moest contacteren om te kijken welke veiligheidsmaatregelen men moet nemen. Toen kregen we berichten van een aantal scholen dat ze niet weten wie dat is, ook al staat het duidelijk in de omzendbrief. Toen had een derde van de Vlaamse en de helft van de Brusselse politiezones geen aanspreekpunt of wist men niet wie het was. In juli kregen we dan de brief van de politie dat 80 procent van de Vlaamse en alles zes Brusselse zones een aanspreekpunt hadden. Dat was een vooruitgang, maar ik heb mijn administratie gevraagd om een paar van die nummers op te bellen als check. We hebben fouten ontdekt: foute namen op de lijsten en contactpersonen die van niets wisten. Omdat ik het zeer cruciaal vind dat scholen effectief een aanspreekpunt hebben, is mijn administratie nu alle nummers aan het checken. Nadat die consultatieronde afgerond is, eind november, en we alle nummers hebben, zal ik die communiceren naar alle scholen.

Er is met de politiediensten een discussie geweest over het al dan niet publiek maken van die nummers. Het gaat ocharme over een contactnummer bij de politie, ik zie dus geen probleem waarom ik die nummers niet gewoon aan de scholen zou kunnen bezorgen. Ik vind eigenlijk dat dat publiek mag worden gemaakt op de website van de politie. Ik wil dat elke school weet bij wie men terechtkan. Het gaat om een beveiligde onlinecommunicatie. Directeurs weten wie het aanspreekpunt is.

Omwille van privacyredenen kan men de volledige lijst niet online plaatsen, zo zegt men. De omgeving is beveiligd, dus dat kan wel degelijk. Ik vind overigens dat dit gewoon op de website van de politie kan worden gepubliceerd. Tot zover omzendbrief PLP41 en de toets van de theorie aan de praktijk.

3.2. Afstemming noden van lokale actoren en subsidiërende overheid

Sinds september 2016 zijn de time-outtrajecten omgezet in naadloos flexibele trajecten (NAFT), om zo nog meer maatwerk voor jongeren te kunnen aanbieden. Vrij snel na de aanslagen in Parijs gaven een aantal scholen aan dat hun draagkracht en veerkracht serieus op de proef wordt gesteld. Daarom werd samen met vzw Arktos het project Connect opgezet, met als doel snel expertise in te zetten in die scholen in Vlaanderen en Brussel waar een concentratie van jongeren met hoog risicogedrag de draagkracht en de veerkracht van het leerkrachtenteam en de scholen te boven gaat. Elke vraag van een school wordt besproken met de leerkrachten en de directie, de pedagogische begeleidingsdiensten, het CLB, de onderwijsnetten, het netwerk islamexperten en mogelijks ook andere partners. Het is een vraaggestuurd project dat hulp aanbiedt, en niet oplegt.

Het project werd zeer positief geëvalueerd. Er zijn lokale besturen die actief meewerken aan de begeleiding van scholen die het moeilijk hebben. Het project blijft bestaan. Er is een nieuwe oproep gebeurd. Op 20 september werd een oproep verspreid via SchoolDirect en via de onderwijskoepels. Om zich aan te melden moeten scholen een aanmeldingsformulier invullen met informatie over het concrete probleem. Zo is er een gezamenlijke aanvraag binnengelopen van negen scholen die met hetzelfde probleem worstelen. Tot vandaag zijn dertien projecten geselecteerd. Er kunnen er nog volgen. Als het nodig is, zal ik in extra middelen voorzien.

Leerlingen en ouders met vragen of nood aan een gesprek kunnen chatten met een CLB-medewerker. In 2017 wordt het chatteam uitgebreid met twintig extra medewerkers. Zij volgen in het najaar van 2016 een opleiding. Vanaf 1 februari 2017 zal de chat bereikbaar zijn tot 21 uur, want jongeren en ouders moeten na de schooluren kunnen bellen. Deze maatregelen geven uitvoering aan de punten 4 en 12 van de resolutie.

3.3. Ondersteuning eerstelijnswerkers

We optimaliseren de ondersteuning van de eerstelijnswerkers. Ik vermeld een aantal van de lopende initiatieven. Op 27 september 2016 gaf de Staatsveiligheid een vorming over radicalisering, signaalherkenning en de werking van de VSSE aan alle leden van de onderwijsinspectie en de referentiepersonen radicalisering van de koepels, het GO! en de CLB's. Er kwamen onder andere vragen met betrekking tot het thuisonderwijs. Er bestaat een goede samenwerkingsovereenkomst tussen de inspectie en de VSSE. Niet iedereen was daarvan goed op de hoogte. In juni vond de Ronde van Vlaanderen Onderwijs in de vijf provincies plaats. In deze ronde werd ook het aanbod over signaalherkenning van radicalisering uitgebreid toegelicht. Duizenden directieleden uit het basisonderwijs en het secundair onderwijs werden zo bereikt. De onderwijskoepels en -netten zetten ook elk eigen acties op om de kennisdeling te bevorderen.

Voorts ontwikkelden we het draaiboek 'Handvatten voor de preventie, aanpak en omgang met radicalisering binnen onderwijs'. Dit document zorgt voor duiding en geeft antwoorden op de volgende vragen. Welke preventieve acties kunnen we als school ondernemen om radicalisering te voorkomen? Wat doen we wanneer we bij één of meerdere leerlingen verontrustende signalen vaststellen? Wat als we worden geconfronteerd met verontrustende signalen bij één of meerdere leerlingen die een acute dreiging vormen? Wat als we via leerlingen verontrustende informatie over derden ontvangen? Jongeren zelf weten ook niet altijd wat zij daarmee moeten doen. Hoe kan men ervoor zorgen dat jongeren die informatie meedelen?

Ons canvas noodplanning is geactualiseerd. Vorig jaar werden wij geconfronteerd met dreigingsniveau 3 en 4, en iedereen vroeg zich af wat dat precies betekende. Dat draaiboek bestaat nu, en is aan alle scholen bezorgd. Daarin staat accurate informatie over wat er moet gebeuren wanneer er plots wordt gecommuniceerd over bepaalde dreigingsniveaus.

De CLB's ontwikkelden netoverschrijdend een draaiboek radicalisering met daarin zowel een theoretisch kader als casussen. Via dat draaiboek worden de CLB-medewerkers ondersteund in het omgaan met mogelijk problematisch gedrag bij jongeren en moet een deel van de handelingsverlegenheid die vaak bij CLB-medewerkers optreedt wanneer het over radicalisering gaat, verdwijnen. Deze maatregelen geven uitvoering aan punten 4, 6, 7, 8, 9, 11, 40 en 41 van de resolutie.

3.4. Overleg met vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen

Sinds 1 oktober 2015 is het Netwerk van islamexperten onder leiding van Khalid Benhaddou actief. Het werkt onafhankelijk maar wordt gedeeltelijk door ons gefinancierd.

De vragen die daar gesteld worden, zijn erg divers en gaan over een algemene inleiding over de islam, duiding bij het radicaliseringsproces, duiding over de praktische beleving van de islam en radicale uitspraken. Er zijn 306 vragen binnengekomen, waarvan de overgrote meerderheid al is behandeld of staat ingepland voor de volgende maanden.

De werking van het netwerk wordt op regelmatige basis geëvalueerd door een stuurgroep. Mevrouw Kherbache, u vroeg de vorige keer of Khalid Benhaddou voldoende wordt ondersteund. We hebben daar met hem een gesprek over opgestart en voor hem is het zeer belangrijk dat hij met zijn net van vrijwilligers kan blijven werken. Hij vindt ook dat de gemeenschap zelf een inspanning moet doen in de strijd tegen radicalisering. Ik vind dat we dat moeten honoreren en waarderen. Hij heeft wel een voltijdse administratieve kracht gekregen. Ik volg de stelling van Khalid Benhaddou dat wanneer het gaat over preventie, de gemeenschap daarbij moet worden betrokken. Ik stel trouwens vast dat het beter dan vorig jaar lukt om mensen bij het netwerk te betrekken.

3.5. Actieve Vlaamse publieksdiplomatie

Wat tot slot de Vlaamse publieksdiplomatie betreft, hebben wij de voorbije maanden deelgenomen aan een aantal internationale netwerken rond informatiedeling over de aanpak van radicalisering. Er was een deelname aan meetings in Manchester, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Brussel en Den Haag. Er is ook uitleg gegeven aan alle Algemene Afgevaardigden van de Vlaamse Regering.

Wij zijn trekker bij de werkgroep 2020, die belast is met de follow-up van de Paris Declaration. Wij willen die democratiseringspakketten heel graag naar ons onderwijs brengen.

Vorige week heb ik naar aanleiding van de Vlaams-Nederlandse top de Nederlandse staatssecretaris van Onderwijs Sander Dekker ontmoet. Hij kreeg een toelichting van de vzw Arktos, die het project uitrolt, en van Khalid Benhaddou, coördinator van het Netwerk van islamexperten. We hebben afgesproken een rondetafelconferentie te organiseren met het oog op de verdere uitwisseling van good practices. De problemen die Nederland heeft, zijn immers exact dezelfde als de onze. Aangezien we dezelfde taal spreken, is het aangewezen om de best practices die wij hier hebben ontwikkeld, te delen. Nederland heeft bijvoorbeeld nog niets gedaan met de netwerken rond islamexperten. Voor hen is dat zeer boeiend. Voor ons is het dan weer boeiend om te zien hoe zij teams naar scholen sturen. We kunnen dus wel zaken van elkaar leren.

4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

4.1. Tussenkomst van Ward Kennes

Ward Kennes: Ik heb in het kader van de parlementaire werkzaamheden Wenen en Quebec bezocht. Het eerste bezoek gebeurde met het Vredesinstituut, het tweede met de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand. Daarbij kwam de problematiek van de radicalisering telkens zeer expliciet aan bod. Dat wijst erop dat alle westerse landen en ook landen daarbuiten momenteel intens bezig zijn met die problematiek.

In Wenen lag de nadruk op een aanpak die is gebaseerd op hun ervaring met de aanpak van sektes. Dat woog daar blijkbaar zwaar door. Zij hebben vooral problemen met de Tsjetsjeense vluchtelingengemeenschap, die heel vatbaar blijkt voor radicalisering. In Canada hebben we een ander model bezocht. Daar fungeert met de hulp van de overheid een private organisatie als aanspreekpunt met een hulplijn voor ouders, scholen en het middenveld. Het lijkt me interessant om te blijven inzetten op uitwisseling met en informatieverwerving in het buitenland.

We hebben een interessante gedachtewisseling gehad met federaal procureur Van Leeuw. Er kwamen twee zaken sterk naar voren in zijn toelichting. Er was het feit dat steeds meer propaganda gericht is op minderjarigen en jongeren. Dat is een heel belangrijke doelgroep voor degenen die terreur willen uitlokken en daders

zoeken om dit soort misdaden te plegen. Hij heeft dus het belang van een goed jongerenbeleid benadrukt.

Een ander punt was de toename van radicalisering in gevangenissen. De aanleiding was de link met de taken voor de gemeenschappen. Er was de aandacht voor de psychologische evolutie van jonge mensen, het zoeken naar zingeving, existentiële levensvragen die mee kunnen maken dat mensen in een heel goede, edele richting evolueren, maar ook dat ze in de greep van terreur geraken. Dat was een heel waardevolle inbreng om een kader te kunnen geven voor onze werkzaamheden. Ik citeer: "Er zijn vandaag niet veel bewegingen waar mensen kunnen uiting geven aan hun woede en hun hoop.". Hij heeft ook gepleit voor vrijplaatsen, zoals scholen. Hij heeft dat gekoppeld aan discretie en de rol van de geheimhouding waartoe een aantal mensen verplicht is.

We hebben het toen ook gehad over de databanken. Hij zei dat het hem interesseert om te weten hoe een persoon tot dat stadium is gekomen, en dat er alles aan wordt gedaan om te vermijden dat anderen zo ver komen. Dat lijkt me een heel goede opdracht voor onze commissie.

Ik kom tot de rapportage. Het is misschien nuttig voor een volgende rapportage om de wijzigende omgevingsanalyse te maken. We zijn op een bepaald moment gestart met de Syriëstrijders en het gevaar met betrekking tot de terugkeerders. Ondertussen zijn er ook andere zaken, zoals de gevangenissen en het rekruteren van jongeren hier, de 'homegrown terrorists' die in veel landen nu meer in beeld komen. Er is de internationale context: IS kan misschien op korte of middellange termijn militair worden verslagen. Wat is de impact die dat kan hebben op de wereldwijde evolutie van minder gelokaliseerde, maar meer verspreide, onzichtbare terreur? Het lijkt me zinvol om daar oog voor te hebben, net als voor het feit dat heel onze maatschappij ondertussen is gesensibiliseerd over deze thematiek. We zien dat Vlaanderen op veel punten op enkele jaren tijd stappen heeft gezet. Het is bij ongelooflijk veel organisaties en overheden doorgedrongen dat radicalisering en deradicalisering een belangrijk item is. Het lijkt me dus zinvol om daar ook eens een goede omgevingsanalyse aan te wijden.

Belangrijk zijn inderdaad de afspraken die zijn gemaakt met de FOD Justitie. Er is verwezen naar vergaderingen van het Vlaams forum, en ook naar de deelname daaraan van de FOD Justitie voor alles wat te maken heeft met het strafrechtelijke beleid. Ik merk tot mijn grote verbazing dat daarover bij een aantal mensen nog onduidelijkheid bestaat. Er is immers heel veel over terug te vinden in de rapportage. Er is ook verwezen naar het decreet betreffende de hulp aan de gedetineerden. Blijkbaar is dat bij een aantal collega's nog niet doorgedrongen. Het pleit niet meteen in hun voordeel als ze niet doorhebben dat er op dat punt plannen en actieplannen zijn. Dat is heel jammer. Maar goed, het is net dankzij de rapportage dat een en ander nog eens kan worden verduidelijkt.

Over de databanken zijn in het verleden veel vragen gesteld. Het is goed te zien dat de Vlaamse overheden daarmee aan de slag zijn gegaan. Als andere gemeenschappen op dat punt minder stappen zetten, bijvoorbeeld als het gaat over jongerenwelzijn, dan pleit het voor ons dat wij die toegang wel hebben geregeld. Ik verwijs naar de afspraken over informatie-uitwisseling tussen de Staatsveiligheid, de justitiehuizen en Jongerenwelzijn. Daar is behoorlijk stevig aan gewerkt. Dat was ook de vraag vanuit deze commissie.

Minister Vandeurzen, ik dank u omdat u de definitie van 'disengagement' goed in beeld hebt gebracht. Het is goed dat we allemaal weten waarover we spreken.

Ik merk dat de minister van Onderwijs zeer proactief is wat de aanspreekpunten bij de politie betreft. Vorige keer was dat een pijnpunt dat hier naar boven is gekomen.

Het is echter jammer om te moeten vaststellen dat men zelf moet gaan opbellen. Ik vind het positief dat het brieven schrijven op een bepaald moment wordt doorbroken, dat men gewoon de telefoon neemt om vast te stellen waar de problemen zitten. Dat lijkt me in het algemeen, dus niet alleen qua radicalisering, het soort beleid dat we in ons land hard nodig hebben: gewoon de koe bij de hoorns vatten.

Heel wat projecten werden gesubsidieerd en waren beperkt in de tijd. Er wordt gerapporteerd dat er een verlenging mogelijk is. Hoeveel projecten hebben om een verlenging gevraagd en welke zijn de criteria om die verlengingen al dan niet goed te keuren?

Er wordt 3 miljoen euro extra vrijgemaakt voor een aantal gemeenten in de Vlaamse Rand, waardoor de mogelijkheden om in te zetten op preventie worden versterkt. Het 'overlopen' tussen Brussel en de Vlaamse Rand is in het verleden al vaak in deze commissie benadrukt. Het is dus positief dat er door Vilvoorde en andere gemeenten kan worden op ingezet.

Er zijn trajecten voor opleidingen naar werk voor mensen die gekend zijn in de databank FTF. Het is vaag en misschien kan de coördinerende minister extra informatie geven.

Het is goed dat ook de VVSG dit ten volle opneemt. Voor vele lokale besturen blijft de VVSG een goed aanspreekpunt. De VVSG heeft ook nog enquêtes gehouden naar opvolging. Het is belangrijk dat de VVSG hierin blijvend wordt ondersteund en kan doorverwijzen.

Er wordt verwezen naar onderzoek naar gewelddadig extremisme in een penitentiaire context van de Universiteit Gent. Zijn er al conclusies?

Actie 5.7 focust op de jeugdorganisaties. Procureur Van Leeuw wijst erop dat men kwetsbare jongeren moet opzoeken, dat jongeren extra moeten worden ondersteund. Vlaanderen moet er blijven op inzetten. Ook de minister van Jeugd moet zijn rol opnemen.

Een aantal maanden geleden heb ik minister Homans een vraag gesteld over de interlevensbeschouwelijke dialoog. Ik was heel blij met haar antwoord omdat ze het grondig opneemt en blijft opvolgen.

In de commissie Onderwijs is grondig gedebatteerd over het aspect Onderwijs. In het overleg met de Moslimexecutieve is een en ander in gang gezet. De waardering die hiervoor in de commissie werd uitgesproken, kan vandaag worden herhaald. Er moet vooral worden gewerkt in een sfeer van vertrouwen en van vrijwilligheid. Minister, u hebt altijd gezegd dat u niet zoveel hefbomen hebt, maar een van de hefbomen die u hebt, is uw eigen engagement en dat van uw administratie en kabinet. Als dat leidt tot goede afspraken, mag dit niet worden onderschat.

Er was ook een rapportering over integratie-initiatieven in verband met imams. Er zijn voorbeelden van Antwerpen en van Vlaams-Brabant. Het is duidelijk dat taal een belangrijk probleem blijft. In Vlaams-Brabant zijn er zeven kandidaten. Ik vraag me af of dit voldoende is. Soms moesten de mensen worden verwezen naar onderwijsinstellingen die een aanbod hebben. Wordt aan die verwijzing nog een follow-up gegeven of blijft het beperkt tot doorverwijzen?

Vorig jaar is het netwerk van islamexperts van start gegaan. Tot nog toe zijn er 306 oproepen, interventies en vragen geweest. We kunnen dus alleen maar zeggen dat het een schot in de roos was. Het was een goede keuze om enerzijds met administratieve ondersteuning te werken en anderzijds het vrijwillige engagement te valoriseren en de islamgemeenschappen in ons land mee te responsabiliseren.

Het netwerk blijkt duidelijk tegemoet te komen aan een grote behoefte, die ook vandaag nog aanwezig is.

Zijn er voor de helpdesk voor jongeren ook cijfers bekend? In de rapportage vind ik wel cijfers terug voor het netwerk van islamexperts, maar niet meteen voor de telefoonlijn. Hebben we zicht op de aantallen en types van hulpvragen? De helpdesk is begin dit jaar gestart, maar ik heb begrepen dat ook de oude lijnen actief blijven en dat al wie betrokken was bij de voorbereiding en de opstart, ook nu nog betrokken blijft.

Bij actie 8 over de weerbaarheid van jongeren en vooral bij actie 9, het versterken van organisaties die jongeren kunnen helpen bij hun zoektocht naar een eigen identiteit, leg ik opnieuw de link met de federaal procureur. Actie 9 bewijst dat Vlaanderen zich van de problematiek bewust was en dat we niet op de federaal procureur moesten wachten om ons daarop te wijzen. In zijn analyse van het probleem en in zijn pleidooi waren de zoektocht naar identiteit en het omgaan met existentiële vragen zo sterk aanwezig dat we alleen maar kunnen zeggen dat actie 9 heel belangrijk is en dat we er absoluut op moeten blijven inzetten. We hebben een goede rapportage over dit punt gekregen en ik wil vooral het belang ervan benadrukken.

Mijn vragen over de aanpak van en dienstverlening voor gedetineerden zijn intussen al toegelicht. Ik kan alleen maar vaststellen dat we voor een groot deel afhankelijk zijn van de vrijwillige medewerking van gedetineerden, tenzij rechters iets anders hebben opgelegd. De taakverdeling is daarnet nog eens scherp gesteld. Vlaanderen is afhankelijk van het mandaat dat justitieassistenten hebben gekregen. Met de veertig bijkomende krachten – en dat is natuurlijk niet alleen voor radicalisering – is er inzake capaciteitsverhoging zeker het een en ander in gang gezet.

Over de problematiek van de justitiehuizen in Halle-Vilvoorde werd tijdens de opmaak van onze resolutie lang gediscussieerd. Het is positief dat dit nu op gang komt. Hoe lopen de gesprekken met de lokale besturen van Halle, Vilvoorde en Asse? Zijn er afspraken gemaakt over timing, werkwijze, taakverdeling enzovoort? Kan de minister van Welzijn ons daarover bijkomend informeren?

Een belangrijk punt is de erkenning van moskeeën. Hoe zit het daarmee? Erkenning wordt via de Vlaamse overheid ingeleid door de betrokken religieuze gemeenschappen. Er zijn adviezen van de Staatsveiligheid en lokale adviezen nodig. Ik heb de indruk dat de kwestie op dit ogenblik blijft aanslepen. Kan de minister ons informeren over de stand van zaken? Waar, op welke niveaus, zitten precies de knelpunten? Onze partij is altijd van oordeel geweest dat een erkende moskee voor de samenleving heel wat voordelen biedt. Er is toezicht, er zijn contacten en heel wat erkenningsvoorwaarden moeten worden nageleefd. Dat biedt op veel punten zekerheid.

Hoe gebeurt de administratieve controle op de erkende moskeeën? Gebeurt die frequent? Afgaande op de omzendbrieven en uitvoeringsbesluiten valt er immers heel wat te controleren.

Dan heb ik nog een vraag over de interne coördinatie van het Vlaams Platform. Hoe verlopen daar de follow-up en coördinatie met de federale overheid? Wat is de algemene ervaring van de minister? Is ze tevreden over de manier waarop het verloopt? Ziet ze wegen voor verbetering? Werk en Media komen in de rapportage wat minder aan bod. Zijn zij actief binnen het platform? Ik begrijp dat niet over alles altijd zo uitgebreid kan worden gerapporteerd als nu gebeurt voor bepaalde beleidsdomeinen.

Hoe verlopen de contacten met de andere deelstaatregeringen? Gebeurt dat door de coördinerend minister? Brussel is natuurlijk cruciaal voor wat er in Vlaanderen gebeurt. Ik heb al verwezen naar de overloopsituatie van Brussel en de Rand. Als een problematiek zich aan de ene kant van de gewestgrens voordoet, dan zit die ook aan de andere kant. Zijn er contacten? Een tijd geleden hoorden we dat de Franse Gemeenschap met veel interesse keek naar hoe we in Vlaanderen het deradicaliseringsproces hebben opgestart. Zijn daarover afspraken gemaakt of is er informatie uitgewisseld?

4.2. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe: De heer Kennes verwijst naar het werkbezoek dat we brachten aan Quebec. Canada heeft gelijkaardige problemen, maar in absolute cijfers zal het daar wat minder zijn dan wat wij hier meemaken. Canada werkt samen met een privéorganisatie om radicalisering aan te pakken. Ze hebben een andere migratie- en asielpolitiek. Een land met natuurlijke grenzen heeft het iets gemakkelijker om de migratiepolitiek en de vreemdelingenproblematiek aan te pakken. Ze kunnen hard focussen op deradicalisering. We kunnen daar ideeën uit halen, maar dat kunnen we misschien bespreken in de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand wanneer we ons werkbezoek evalueren. Daarna kan dat aan deze commissie worden gecommuniceerd, neem ik aan.

De positieve identiteitsontwikkeling van jongeren moet worden ondersteund, dit om hun weerbaarheid te verhogen. Dat werd zowel in het actieplan als in de aanbevelingen geformuleerd. Meerdere projecten worden gesubsidieerd. Als Brusselaar ben ik zeer tevreden dat Vlaanderen verschillende projecten in Brussel ondersteunt, zoals de circusschool in Molenbeek, en Groep INTRO, die probeert kwetsbare jongeren naar het verenigingsleven, sportclubs en de jeugdbeweging te krijgen. De circusschool in Molenbeek werkt dan weer rond identiteitsontwikkeling bij kwetsbare jongeren in Brussel.

Ook in de rest van Vlaanderen zijn er eerbare projecten die met subsidies worden ondersteund. Zijn er ondertussen al rapporten van resultaten? Zijn er al cijfers bekend? In hartje Molenbeek is er een zeer succesvolle jeugdbeweging die erin slaagt jongeren naar de klassieke jeugdbeweging te krijgen.

Hoe verloopt de samenwerking met de VGC? We hebben in onze aanbevelingen opgeroepen om niet alleen de centrumsteden in Vlaanderen aan te spreken. Er is altijd een overlap tussen Brussel en de Vlaamse Rand. Kan dat positief worden geëvalueerd? Het is in het belang van heel Vlaanderen dat er ook wordt gefocust op de problematiek in Brussel.

Een volgende vraag aan minister Crevits heeft betrekking op het aanspreekpunt tussen politie en de scholen. Het is positief dat 80 procent van de politiezones in Vlaanderen al zo'n aanspreekpunt heeft. De minister heeft zelf een controle uitgevoerd waaruit blijkt dat er nog knelpunten zijn. Misschien bestaat dat aanspreekpunt in de theorie, maar nog niet in de praktijk. Probeer dat zo ruim mogelijk te verspreiden in de scholen, via de politiezones, de verenigingen enzovoort. Op welke manier hebt u als minister van het Nederlandstalig Onderwijs hierover contacten met uw collega van de Franse Gemeenschap? Ik hoop dat er een uitwisseling is, en dat tegelijk die aanspreekpunten voldoende bekend zijn.

Mijn volgende vraag heeft betrekking op de opstart van de infolijn van de Moslimexecutieve. Ik heb gelezen dat er recent een protocol is afgesloten tussen de Veiligheid van de Staat en de afdeling Justitiehuizen. Er is de databank met betrekking tot de 'foreign terrorist fighters'. Bij de infolijn van de Moslimexecutieve kunnen er bepaalde religieuze vragen gesteld worden met betrekking tot de islam en radicalisering. Ik zie dat er ondertussen een kleine driehonderd contactnames

zijn geweest met de infolijn van de Moslimexecutieve. Ik zal niet zeggen dat dat kan werken als een kliklijn, maar ik kan me wel inbeelden dat daar ook vragen zijn over radicalisering waarbij gemeld wordt dat een buur, kennis of familielid aan het radicaliseren is. Vraag is of er daar soms niet juridisch of politioneel moet worden ingegrepen. Ik vraag me af of er informatiedoorstroming is vanuit die infolijn naar de Veiligheid van de Staat of de politiediensten.

Ten slotte heb ik nog een vraag over Brussel. Ik lees in het magazine BinnenBand dat de sp.a-burgemeester van Vilvoorde zegt: "Brussel is de achillespees van het veiligheidsbeleid.". Wij hebben onze bevoegdheden in Brussel. Collega Kennes heeft inderdaad gezegd dat de Franse Gemeenschap wat achterop loopt. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de lokale bestuurders hebben jarenlang het probleem miskend en ontkend. Het was een zeer laxistisch beleid. De burgemeester van Vilvoorde zegt: "We kunnen het niet langer wegstoppen, zoals jammer genoeg sommige Brusselse collega's dat lange tijd probeerden.". Ik herinner mij dat er een discussiepunt was met betrekking tot de LIVC's in Brussel. Is er informatie over de manier waarop dit nu in Brussel – hopelijk toch – verbeterd is? Het is niet alleen in het belang van de Brusselaars, maar uiteraard ook van de rest van Vlaanderen, dat men in Brussel de nodige inspanningen doet.

4.3. Tussenkomst van Yasmine Kherbache

Yasmine Kherbache: Ik wil beginnen met de drie ministers te bedanken voor de uitvoerige rapportering. Die zesmaandelijkse rapporteringen zijn belangrijke momenten. Wij vinden dat als sp.a-fractie ook een belangrijk moment om de evolutie te bekijken van de uitvoering van het actieplan en de resolutie met de 55 actiepunten, waaraan wij actief hebben meegewerkt en die we ook echt ondersteunen. Als ik een aantal knelpunten wil signaleren, doe ik dat omdat ik vind dat het goed moet werken in de praktijk. Ik heb mijn vragen opgebouwd aan de hand van de rapportering en van signalen die we krijgen, bijvoorbeeld van procureur Van Leeuw, van de Staatsveiligheid en van op het terrein.

Ik ben een beetje te werk gegaan zoals minister Crevits. Ik heb bepaalde rapporteringen die op papier worden gedaan, in de mate van mijn mogelijkheden proberen af te toetsen op het terrein. Ik wil focussen op een drietal vragen en knelpunten, die ik zes maanden geleden ook al heb gesignaleerd. Mijn aanvoelen is dat er op het terrein en in de uitvoering van het actieplan nog te weinig vooruitgang is geboekt.

Mijn eerste aandachtspunt is de systematische opvolging van de groep die door de veiligheidsdiensten is afgebakend als een gevaarlijke groep, de lijst die nu bestaat van de 'foreign terrorist fighters'. Vorig jaar gaf ik, in een discussie met minister Vandeurzen, aan dat de justitiehuizen geen systematische opvolging en geen systematische informatie daarover hebben. Ze organiseren een belronde om op een schriftelijke vraag van mij daarover te kunnen antwoorden.

In september was er een discussie tussen minister Homans en minister Geens over de vraag of we voldoende informatie hebben om die opvolging te kunnen doen. Minister Geens zei: "Wij hebben ons werk gedaan met de wet in april, Vlaanderen moet zijn job nog doen.". Dat was een pingpongspel. Dat is op zich niet interessant of belangrijk, maar veeleer pijnlijk. Ik wil gewoon dat het opgelost raakt. Ik hoor nu van minister Vandeurzen dat men in navolging van de federale initiatieven nu ook protocollen heeft ontwikkeld en dat er een besluit van de Vlaamse Regering is om de informatie-uitwisseling tussen de veiligheidsdiensten en de justitiehuizen op punt te stellen.

Ik geef één voorbeeld uit de praktijk, en ik hoop dat u dat ter harte zult nemen. Een persoon wordt naar een justitiehuis gestuurd voor de uitvoering van een werk-

straf die niets te maken heeft met radicalisering, extremisme of terreur. De situatie vandaag is nog altijd zo dat op het moment dat het justitiehuis die persoon wil opvolgen, het niet beschikt over de informatie dat die persoon tegelijkertijd in een procedure zit voor ronselpraktijken. De betrokkene zelf moet zeggen dat hij die werkstraf niet zal kunnen uitvoeren omdat hij nog moet voorkomen voor die ronselpraktijken. Dan gaan plots alle alarmbellen af en wordt er gezegd dat zo iemand, die potentieel gevaarlijk is en anderen kan beïnvloeden, niet naar een kwetsbare context kan worden gestuurd. Zo ging het in het concrete geval dat mij gisteren is uitgelegd, om een werkstraf in een beschutte werkplaats. Dat moet opgelost geraken, zoals men dat bijvoorbeeld doet bij zedendelicten. Bij de uitvoering van een werkstraf zorgt men er dan voor dat het niet in de omgeving van kinderen gebeurt. Als het gaat over werkstraffen wegens drugsmisdrijven, worden er geen werkstraffen gegeven op plaatsen waar men toegang heeft tot medicatie. Het is essentieel dat die informatie ook systematisch wordt gesignaleerd, dat het niet ad hoc gebeurt en dat het zeker niet afhankelijk is van de betrokkene zelf of ze wordt doorgegeven aan het justitiehuis.

Minister, ik vraag u om dit grondig na te kijken. Als er nu een protocol is waarin wordt afgesproken dat informatie kan worden toegevoegd en dat informatie kan worden gecheckt, is het ook belangrijk dat er een automatisme zou ontstaan. Als men bijvoorbeeld weet dat het iemand is die op de FTF-lijst staat – volgens de federale informatie zijn er 195 FTF'ers toegewezen aan het Vlaamse Gewest – moet men daar een systematiek inbouwen. Het volstaat niet dat justitiehuizen weten dat ze informatie kunnen opvragen. Het risico is te groot om dat te laten afhangen van ad-hocinformatie of van de mogelijkheid om de informatie te consulteren. Er moet een systematiek in zitten. Als u afhankelijk bent van het federale niveau, hoop ik dat u er, samen met uw Vlaamse collega's en met de minister-president, werk van zult maken om op die nagel te kloppen: in de doorstroming van informatie zijn er belangrijke knipperlichten nodig, zo niet krijgen we gevaarlijke situaties.

Het tweede aandachtspunt heeft te maken met het beroepsgeheim. Anderhalf jaar geleden werd dat al opgenomen in het actieplan. Bij de opvolging is herhaaldelijk gezegd hoe cruciaal het is dat informatie wordt uitgewisseld. Het is hier vandaag door de verschillende ministers benadrukt dat politionele informatie en signalen vanuit het welzijnsveld, vanuit de VDAB of het onderwijs op een zorgvuldige manier, binnen een goed kader, moeten worden doorgegeven. Minister Vandeurzen, u hebt gelijk dat men vanuit de hulpverlening niet meteen bij elk verontrustend signaal naar de politie moet stappen. Overshooting kan het preventieve werk en het werk van de betrokken hulpverlener volledig hypothekeren. Om die informatie-uitwisseling te kunnen doen, is dat kader wel nodig. Laten we ons niet verschuilen achter de bevoegdheden. Ik herinner mij dat in het verleden er bijna elke dag een Vlaams minister samen met de minister-president zei dat er iets moest worden gedaan aan de loonkost. Nu hoor ik dat niet als het gaat over dit thema, hoewel het ook belangrijk is. Ik hoor dat niet over het beroepsgeheim.

Ik doe een oproep om proactief te zijn en te voorzien in dat kader, want intussen zijn er wel lokale integrale veiligheidscellen. Minister Homans, er is een bevraging geweest van de lokale besturen, en 55 procent van de bevraagden zegt dat ze een LIVC hebben. Het is dus nog niet helemaal rond. Onrustwekkender is nog dat slechts 22 procent van die LIVC's zegt dat ze een beroep doen op de sociopreventieve actoren. Dus zelfs als er een LIVC is, is er nog onvoldoende wisselwerking. Ik hoop dat de resultaten van die recente bevraging van de VVSG, die in september is opgeleverd, zullen worden verwerkt in het opvolgingsrapport. Die lokale besturen zeggen ook dat het voor hen onduidelijk is welke informatie ze mogen uitwisselen. Dan komen we terug op de discussie over het creëren van een duidelijk kader. Dat moet ook juridisch worden uitgeklaard, zo niet blijven we ter plaatse trappelen. Dat hebben we al vaak benadrukt.

Mijn derde aandachtspunt heeft betrekking op de deradicaliseringsprogramma's of de programma's die erop gericht zijn om ofwel jongeren terug op het juiste spoor te brengen, wanneer men vaststelt dat ze geradicaliseerd zijn, ofwel om gedetineerden en ex-gedetineerden te begeleiden. Vlaanderen heeft daar een bevoegdheid. Minister Vandeurzen heeft uitgeklaard hoe de bevoegdheidsverdeling zit op penitentiair vlak. Maar los daarvan heeft Vlaanderen een bevoegdheid. Het is kwestie van proactief te handelen en binnen de bestaande bevoegdheden goed samen te werken met de andere diensten.

Er is een definitie nu, het disengagementstraject. Er werd zes maanden geleden al op gewezen: het klopt, we moeten op maat werken. Er is geen standaardprogramma dat geschikt is voor alle geradicaliseerden. Dat is evident.

Nu werkt men versnipperd, en dat is iets heel anders. Iedereen werkt binnen zijn eigen domein en weet te weinig van elkaar. Er worden gigantisch veel fora georganiseerd. Er is in het afgelopen jaar geïnvesteerd in vorming, en dat is belangrijk. Wat er ontbreekt, is een kader van minimumcriteria, kwaliteitscriteria, zodat men kan garanderen dat het aanbod aan een aantal minimumnormen voldoet. Er moet ook een overzicht komen van dat aanbod aan die min of meer afgebakende groep. Er zijn de FTF-ers en er zijn de jongeren die worden gesignaleerd in het kader van jongerenwelzijn.

Ik geef een case als voorbeeld. Het lokale bestuur stelt vast dat een jongere problemen heeft. Men probeert in het gezin in te grijpen. Dat lukt niet want het gebeurt op vrijwillige basis. Men stelt vast dat de oudere broer op de FTF-lijst staat en een zeer nefaste invloed heeft op die minderjarige. De federale veiligheidsdiensten bevestigen dat de ronselpraktijken bij jongeren met steeds meer druk gepaard gaan. Die case wordt dus gesignaleerd. Er wordt een problematische opvoedingssituatie opgemaakt, en die wordt naar jeugdbescherming gestuurd in februari 2016. In september had het gezin nog geen enkel signaal gekregen. De FTF-lijst wordt samengesteld door de Staatsveiligheid. We zitten hier dus met een knipperlichtsituatie. Het lokaal bestuur geeft ook aan dat het om een POS gaat, stuurt dat naar jeugdbescherming en het gezin heeft nog niets gehoord. Dat kan toch niet! Er moet een systematiek worden opgebouwd.

Er is het netwerk dat werd aangestuurd door imam Benhaddou. Dat is een zeer positieve zaak. Het is zeer goed dat u hem nu ook professioneel omkadert voor secretariaatswerk. De vrijwilligers, de islamconsulenten die daarin meewerken, doen dat met heel veel engagement. Het enige wat ik van hen opvang, is: we steken er ook aan toe, we maken zoveel kosten, kan dat niet beter worden geregeld? Ik geef het u mee. Dat lijkt me niet onredelijk wat ze vragen.

Minister Homans, de lokale besturen hebben verschillende projecten opgestart, en u ook, samen met Jeugd. Procureur Van Leeuw heeft inderdaad gezegd dat we moeten inzetten op het preventieve aspect. Hij heeft benadrukt dat we dat niet te veel mogen doen onder de noemer deradicalisering, want dat werkt contraproductief. Het is beter om via de reguliere werking te gaan. De projecten zijn onzeker over hun toekomst. Ze worden verlengd op jaarbasis, denk ik. Is het geen idee om ze structureel te verankeren en middelen te geven? Veel projecten doen een beroep op de deradicaliseringsprojecten omdat ze nood hebben aan capaciteit.

4.4. Tussenkomst van Bart Somers

Bart Somers: Op pagina 20 van het voortgangsrapport staat dat er een tweede onlinebevraging is gebeurd bij de burgemeesters. Zijn die resultaten al bekend? Zijn er zinvolle evoluties uit te detecteren?

Op pagina 25 wordt uitgelegd dat er tien trainers zijn gevormd om de eerstelijnswerkers te ondersteunen. In november worden er nog eens twintig opgeleid. Volgens mij is dat nogal weinig. Of zie ik dat fout? Moeten we daar geen tandje bij steken?

Minister Crevits, ik vind de aanspreekpunten ook heel belangrijk. Als de Privacycommissie zegt dat die namen niet bekendgemaakt mogen worden, dan is dat te gek voor woorden. In al onze lokale brochures maken we de namen van de wijkagenten bekend, met adres, telefoonnummer en foto. Waarom zou dat dan niet mogen voor mensen die aanspreekpunt zijn voor scholen? Dat zou niet alleen bij directies mogen terechtkomen, maar ook bij leerkrachten. Trouwens, het hele onderwijsveld zou gemakkelijk bij die adressen en personen moeten kunnen geraken. Ik steun u daarin volledig. Ik suggereer u om dat met een schrijven aan die verschillende zones voor te stellen.

Eerst en vooral wil ik het pleidooi van mevrouw Kherbache in verband met het beroepsgeheim heel sterk ondersteunen. Ik ben blij dat er in het federale parlement wetgevende initiatieven zijn. Ik weet dat het een heel complexe aangelegenheid is, maar ik wil er gewoon op wijzen, ook vanuit mijn lokale verantwoordelijkheid, dat dat een cruciaal dossier is. We moeten echt een kader krijgen over het gedeeld beroepsgeheim, om drama's te voorkomen. Ik zou proberen, en ik weet dat verschillende ministers in de Vlaamse Regering dat ook doen, om met de mogelijkheden die de Vlaamse Regering heeft, dat op de agenda te blijven plaatsen en erop aan te dringen dat dat kader er zo snel mogelijk komt.

Ik kom tot mijn laatste punt, namelijk het probleem dat er vandaag is met het tegendiscours. We zitten in een veranderende context. Toen heel deze problematiek begon, waren we vooral gefocust op onze brandweerfunctie: het proberen tegenhouden van jongeren die overwogen om naar Syrië te vertrekken. Vandaag is dat niet helemaal stilgevallen, maar zit dat op een veel lager niveau. Tegelijkertijd is er vandaag binnen de moslimgemeenschap een gevecht bezig over wat het wezen is van de islam. Dat is niet alleen een religieus gevecht, maar ook een ideologisch gevecht of een identiteitsgevecht. Het is niet alleen vanuit een religieus oogpunt een strijd, maar het gaat ook om de ideologische invulling. Wat betekent het om moslim te zijn? Wat is daar de consequentie van? Dat is een strijd die wordt gevoerd tegen een zeer conservatieve stroming, het salafisme, en tegen een totalitaire stroming, het wahabisme. Ik heb het cijfer van 86 miljard euro horen waaien voor wat de Golfstaten sinds de jaren 70 zouden hebben uitgegeven aan wahabistische propaganda in Europa. Dat is meer dan het geld dat alle democratische partijen in Europa hebben gespendeerd om kiezers te overtuigen van hun gelijk. Zij zetten een frame neer, ze maken een bepaald beeld van hoe de moslim zich moet gedragen, wat hij moet denken, wat zijn levensvoorwaarden zijn, hoe hij zich moet opstellen tegen tal van thema's.

Door al wat er is gebeurd, ontstaat er in Vlaanderen iets hoopvol, zijn er steeds meer mensen met een moslimachtergrond bereid om de strijd daartegen aan te gaan. Mensen zeggen: wij kunnen dat niet langer lijdzaam ondergaan, wij willen onze verantwoordelijkheid opnemen. Dat zijn vaak jonge, hooggeschoolde mensen, die dat niet altijd doen vanuit een religieuze bewogenheid, maar ook vanuit een identiteitsgedrevenheid. Dat zijn niet altijd imams, dat zijn niet altijd mensen die op zoek gaan naar de juiste interpretatie van een vers in de koran, maar mensen die dat vanuit een veel bredere context proberen te doen. 'The Arrivalists' is een mooi voorbeeld van mensen die de strijd aangaan. Ze proberen uit te leggen en mensen ervan te overtuigen dat men langs de ene kant perfect de verlichtingswaarden kan omarmen, dat men ons westers samenlevingsmodel kan steunen, dat men trots kan zijn dat men Europeaan, Vlaming, Belg, Antwerpenaar, Mechelaar, Gentenaar of wat dan ook kan zijn, maar tegelijkertijd ook fiere moslim kan zijn, en dat er geen tegenstrijd is tussen die twee. Die mensen voeren een moedige strijd,

want ze moeten tegen de stroom oproeien. De vraag is: steunen wij die mensen genoeg? Kunnen we niet meer voor hen doen? Het is immers op dit moment een gevecht van David tegen Goliath.

Wie vandaag als jonge moslim of moslima in Vlaanderen geïnteresseerd is in de islam, en iets meer wil weten over die godsdienst, of over de maatschappelijke context waarin die religie zich begeeft, wordt geconfronteerd met het feit dat meer dan 95 procent van alle literatuur die men vindt, wahabistisch is. Het wahabisme maakt een totalitaire karikatuur van de godsdienst. Beeld u eens in dat we in een samenleving leven waar een fascistisch regime miljarden euro's per jaar spendeert om jongeren te overtuigen dat de rassentheorieën kloppen, en dat wie iets wil lezen over wat het betekent om in het Westen op te groeien, als enige literatuur dergelijke literatuur kan vinden. Dat zouden we nooit aanvaarden. Vandaag doet zich dat voor in onze samenleving in Vlaanderen.

Ik heb geen sluitend antwoord op de vraag hoe we daarmee moeten omgaan. Er zijn twee sporen waarop we moeten werken. Eerst en vooral, de deur sluiten voor die propaganda. Dat kan niet vanuit de Vlaamse Regering, maar de Vlaamse Regering kan dat misschien wel mee helpen aankaarten. We moeten daar kordater in zijn. We mogen dat niet aanvaarden. Het is vergif in de hoofden van jonge mensen, vergif dat niet compatibel is met onze samenleving. Ten tweede moeten we de vele jongeren en volwassenen die vandaag de handschoen wel willen opnemen en die rechtstaan en een andere invulling aan de islam willen geven, meer steunen. Vandaag is ons counternarrative, ons tegendiscours, goed. We steunen imams en proberen hen op te leiden, maar dat is vanuit een zeer religieus kader, terwijl er een bredere beweging denkbaar is, die verder gaat dan het puur religieuze. Ook die mensen moeten we steunen. Zo zijn er verenigingen die vandaag zeggen: je mag bij ons lid worden, op één voorwaarde: dat je begint met de verlichtingswaarden te ondertekenen, en ten tweede, dat je wil meewerken aan een rationele of westerse islam. Ik weet dat elke toevoeging daaraan gevaarlijk is. We kennen dat vanuit onze eigen politieke partijen. We mogen ook nooit zeggen dat we sociale liberalen zijn, want liberalisme is sociaal. Bij de islam is dat waarschijnlijk hetzelfde: men mag niet zeggen een westerse islam, want de islam is goed, en daar moet niets aan toegevoegd worden. Zo mag men ook niet zeggen dat men een sociale christendemocraat is, want men is als christendemocraat van nature sociaal, of dat men een Vlaamse N-VA'er is enzovoort.

Dat ligt even gevoelig, maar we weten wat we bedoelen en waar we naartoe moeten. Dat is de fundamentele strijd. Ik denk niet dat er de komende maanden en jaren een nieuwe uitstroom zal zijn van jongeren. Maar binnen de gemeenschap zelf is dat een fundamentele strijd. Zetten we ons in een democratisch speelveld of in een totalitair speelveld? Zetten we ons in een verlichtingsspeelveld of in een middeleeuws speelveld? Zetten we ons in een democratisch speelveld of in een totalitair speelveld? In de mate dat we hen gaan ondersteunen, verbranden we misschien sommige van die mensen. Maar ik ben ervan overtuigd dat we daar meer kunnen doen.

Voorzitter, ik eindig met een fundamentele oproep: laten wij samen, en ook met de Vlaamse Regering, nadenken wat wij daar extra kunnen doen. Hoe kunnen we de deur sluiten voor het wahabisme? En hoe kunnen we langs de andere kant mensen die verlichting en islam met elkaar willen verzoenen, en dat niet noodzakelijk vanuit een louter religieus oogpunt, meer ondersteunen en meer slagkracht geven?

4.5. Tussenkomst van Imade Annouri

Imade Annouri: Ik wil even terugkomen op procureur Van Leeuw, die hier de vorige keer in deze commissie was. Hij heeft iets gedaan wat, wat mij betreft,

ongezien is. Hij heeft namelijk vanuit zijn functie op een ondubbelzinnige manier een lans gebroken voor een preventieve aanpak, op een manier die ik nog maar zelden heb gehoord. De heer Kennes heeft daarnet een quote van hem voorgelezen. Iets wat de heer Van Leeuw heeft gezegd dat mij is bijgebleven, is: "Het is goed en spannend en zelfs leuk als we in de pers komen met een arrestatie waarbij we enkele mensen hebben kunnen tegenhouden die fysiek een terroristische aanslag wilden plegen. Maar het zijn de mensen op het werkveld, de sociaal werkers, de jeugdwerkers, de mensen die elke dag opnieuw met jongeren bezig zijn, die de eerste lijn vormen en die elke dag opnieuw meerdere aanslagen verijdelen en perspectief creëren voor onze samenleving. Wat zij doen, is nog veel belangrijker dan de momentopnames die je ziet op de televisie.".

Dat kon wel tellen als statement omdat er in het verleden maar al te vaak een beeld werd opgehangen van het preventieve luik van sociaal werkers en jeugdwerkers en mensen die in de non-profitsector werken met jongeren, als zou dat de softe sector zijn, met mensen die praatbarakken organiseren en eens met mensen in gesprek gaan: waartoe dient dat eigenlijk, wat zijn daarvan de resultaten? Dat zijn 'subsidieopslorpers'. Niets is minder waar. Als je zoiets hoort uit de mond van procureur Van Leeuw, kan dat wel tellen als statement.

Minister Vandeurzen, procureur Van Leeuw zei ook dat de eigen omgeving een cruciale rol kan spelen om een jongere in een later stadium van het radicaliseren tegen te houden: familie, vrienden, ouders. Elisabeth Meuleman heeft aan u een schriftelijke vraag ingediend over organisaties zoals S.A.V.E. Belgium en Les parents concernés. Dat zijn oudervereniging die proberen jongeren tegen te houden. Deze ouders van geradicaliseerde jongeren proberen daarover een bewustwording te creëren. Op dit moment zitten zij zonder middelen. U hebt geantwoord dat er verschillende manieren zijn waarop zij subsidies kunnen aanvragen en dat zij gewoon die stap moeten zetten. Ik denk dat het buitenland ons leert dat je een actief beleid moet voeren om die mensen te ondersteunen. Enkele collega's verwezen naar good practices uit het buitenland. Je moet niet enkel zeggen langs welke kanalen ze documenten kunnen aanvragen en subsidies krijgen, en dan verloren raken tussen allerlei administratieve rompslomp. Je moet drempels wegnemen en een actief beleid voeren om die organisaties te ondersteunen. Minister, moet er geen actief beleid gevoerd worden ten aanzien van die ouderorganisaties? Moeten die niet in kaart worden gebracht en proactief worden ondersteund? We weten dat ze in het buitenland en ook bij ons een ongelooflijk belangrijke rol spelen. Niet alleen wij zeggen dat, ook de heer Van Leeuw heeft dat hier gezegd: zo kun je die jongeren op het laatste moment toch nog aan boord houden, en zo heb je ook heel sterke getuigenissen voor jongeren die dreigen te vertrekken.

Mijn tweede punt gaat over de vertrouwelijkheid en de radix-tool. De radix-tool werd al uitgerold in Antwerpen en zal verder worden uitgerold op andere plekken. Hoe is dat gelopen in Antwerpen? Werken verschillende instellingen samen? Stellen zij samen dossiers op van mensen die dreigen te radicaliseren? Hoe is het daar gegaan met de vertrouwelijkheid? Zijn daar problemen gecreëerd of vastgesteld? Verloopt de samenwerking goed? U hoeft niet in details te treden, maar we moeten wel weten in hoeverre het risico, dat heel terecht werd aangehaald door mevrouw Kherbache en door de heer Somers, op een of andere manier wordt geneutraliseerd in het voorstel van de radix-tool, die als een good practice naar voren wordt geschoven. Ik spreek mij niet uit over de radix-tool zelf, er bestaat nog heel wat onduidelijkheid over de manier waarop hij zal worden opgenomen.

Ik blijf hameren op het preventieve omdat dat van ongelooflijk groot belang is. We hebben in deze commissie meermaals de naam genoemd van imam Khalid Benhaddou. Iedereen is ervan overtuigd dat hij ongelooflijk goed werk doet. Iedereen weet ook, zoals Frédéric Van Leeuw en meerdere experten hebben aangehaald, dat de radicalisering van jongeren niet in moskeeën gebeurt. Het

gebeurt vooral online. Het zijn geen mensen die religieus radicaliseren omwille van de religie, het zijn mensen die radicaliseren en die de religie aangrijpen om dat proces voor een deel te legitimeren. Dat heeft procureur Van Leeuw ook gezegd. Maar iemand als imam Khalid Benhaddou is van een ongelooflijke goudwaarde om het tegenverhaal te brengen en het preventieve luik te versterken. Hij schreef een boek over zijn werk met imams, om heel veel mensen het beeld te geven wat de islam kan zijn in onze samenleving, wat de manier is om met een progressieve vorm van islam om te gaan, en hoe je de islam een plek kunt geven in onze samenleving. Dat is zeer waardevol.

Ik sluit me aan bij het laatste punt dat Bart Somers heeft gemaakt over de enorme financieringsstromen uit het buitenland. Om daar tegen in te gaan, moet je er voor zorgen dat de stromen opdrogen.

Het preventieve luik om jongeren op een positieve manier een eigen identiteit te laten ontwikkelen, mag niet alleen gaan over radicalisering. Ik ben naar enkele evenementen gegaan inzake positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren. Dat was ongelooflijk interessant. Het is onvoorstelbaar hoe volwassen jongeren met elkaar in gesprek gaan over radicalisering. Ze doen dat open en stellen zich kwetsbaar op maar het gebeurt op een volwassen manier. Wat is radicalisering? Is er iets fout mee? Neen, je kunt radicaal optreden tegen de klimaatopwarming. Je kunt radicaal voor je eigen overtuiging gaan zolang je niemand anders op een bepaalde manier aanvalt of raakt in zijn of haar essentie. Het waren ongelooflijk interessante gesprekken.

Met het beleid dat we nu uitrollen, geraken we niet verder dan acht projecten inzake positieve identiteitsontwikkeling. Als we het preventieve luik serieus nemen en tegenwind willen bieden tegen die buitenlandse investeringen, dan moeten we ervoor zorgen dat we dat luik breder naar voren laten komen. We mogen jongeren niet enkel het gevoel geven dat het gaat over radicalisering, maar dat we in de samenleving ook over heel wat andere dingen met elkaar kunnen praten. Ik vrees dat we daar niet zullen geraken met de acht – weliswaar goede – projecten. We zullen daar nog veel meer op moeten inzetten.

Heel veel mensen beseffen niet dat er een bepaalde politieke strategie zit achter die buitenlandse investeringen waardoor mensen hier in Vlaanderen slechts één dominant beeld krijgen van de islam. Dat gebeurt op een heel sluwe manier. Mensen gaan naar de boekhandel om boeken te kopen over religie, terwijl deze heel duidelijk politiek getint en gekleurd zijn. De religieuze geletterdheid, waar onder andere Patrick Loobuyck het over heeft, ontbreekt bij veel mensen die de context niet kunnen inschatten van wat ze lezen, waar het vandaan komt en welke invloed dit met zich meebrengt. Ook daarin moeten we investeren.

4.6. Tussenkomst van Miranda Van Eetvelde

Miranda Van Eetvelde: Ik heb twee concrete vragen aan minister Vandeurzen. Inzake jongeren met een traumatisch oorlogsverleden heeft de procureur duidelijk parallellen getrokken met Afrikaanse kindsoldaten die ook bendes vormen, vaak het voortouw nemen en proberen anderen te overtuigen om zich aan te sluiten. Het is geen nieuw fenomeen, maar een probleem dat zich al tientallen jaren stelt. Hij zei dat de jeugdsector niet klaar is om dergelijke traumaschade op te vangen. Hoe komt het dat een probleem dat eigenlijk niet nieuw is, geen directe opvolging krijgt, specifiek in de jeugdsector?

Inzake projecten in het kader van het investeren in weerbaarheid van jongeren zijn er heel veel aanvragen ingediend. Er zijn acht projecten goedgekeurd. Hoe zal de informatie worden gedeeld naar de jeugdsector? Komt er een evaluatie? De jeugdsector kan daar veel uit leren.

4.7. Tussenkomst van Kathleen Krekels

Kathleen Krekels: De administratie Onderwijs van de Vlaamse en Franse Gemeenschap zijn bijeen geweest om een stand van zaken en good practices te delen. Welke good practices zijn er gedeeld en zijn bruikbaar in de ene of de andere gemeenschap?

Wat betreft de weerbaarheidstrainingen in Onderwijs wordt vooral gesproken over het Bounceprogramma. De vzw Motief en andere organisaties doen veel werk op het vlak van weerbaarheid en identiteit, maar dat is allemaal preventief. Als we de jongeren op een bepaald moment toch verliezen en er tekenen zijn van een striktere beleving van een bepaalde godsdienst, dan zijn er ook andere projecten nodig die vanuit die bepaalde ideologie en religie vertrekken. In Onderwijs wordt dat zoveel mogelijk opgevangen door de werking van Khalid Benhaddou en dat werkt goed. In de andere domeinen mis ik dat een beetje.

Ik denk hierbij aan de discussie over de gedetineerden. Er zijn ongeveer twintig islamexperten aan het werk in de gevangenissen. Dat is veel te weinig, als je weet dat er van de 11.000 gevangenen er ongeveer 7000 tot 8000 moslim zijn, waarvan een derde praktiserend. Dat zijn allemaal mensen die mogelijks onder slechte invloed kunnen komen. Er zijn ook organisaties die zich richten naar gedetineerden en cipiers, maar ze doen dat op eigen houtje. Ik vind dat we hen wat meer moeten omarmen en, indien nodig, ondersteunen. Zij kunnen islamexperten en andere organisaties helpen om vanuit ideologie en religie te werken.

Ik vind de radix-tool in Antwerpen een goed voorbeeld. Dat is pas in juni opgestart en er kunnen dus nog niet veel resultaten van zijn. Er wordt gewerkt met vragenlijsten die gestuurd worden naar de verschillende actoren in het veld. Zij kunnen die invullen en zo anoniem mogelijk maken, om die dan opnieuw door te sturen naar de radicaliseringsambtenaar. Die zet dat dan in een soort radix, om te bekijken in welke fase van radicalisering die persoon zit en welke tools of werkwijze we kunnen inzetten om daarop in te werken. Dat valt dus nog wel mee wat de vertrouwelijkheid betreft.

Wat mij interesseert, is inderdaad of die good practice – als het een good practice blijkt te zijn – wordt uitgerold naar andere steden. Kunnen we dat meenemen bij de volgende rapportering? Ik denk dat hieruit een goede werking kan ontstaan.

Er lopen veel acties en dat is heel positief. Ik heb onlangs een gesprek gehad met de directeur van OCAD. Hij zei dat er veel bezig is op het veld, maar dat het overzicht wat verloren gaat. Is er een overkoepelende organisatie of instelling die zicht heeft op alles wat er gaande is? Ik had verwacht dat dat het OCAD zou zijn, maar dat blijkt niet het geval. Is er een andere organisatie die het overzicht bewaart van wat er op regionaal en federaal niveau gebeurt?

5. Antwoorden van de Vlaamse Regering

5.1. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Kennes, u maakte de suggestie om de omgevingsanalyse aan te passen. Dat is een goede suggestie. Wij gingen dat sowieso doen. Je moet inderdaad mee evolueren en bepaalde data aanpassen.

Alle negen lokale besturen hebben gevraagd om een verlenging van de projecten. Het gaat over ongeveer 560.000 euro. De procedure waaraan ze moeten voldoen om te kunnen deelnemen aan die projecten of om subsidies te kunnen krijgen, is opgenomen in de fiche die ook via de webstek kan worden geraadpleegd.

U had een specifieke vraag over werk. Ik kan daarop geen concreet antwoord geven. Ik zal collega Muyters de vraag stellen. Ik zal hem ook vragen om zijn antwoord schriftelijk over te maken aan de commissiesecretaris, zodat het kan worden gedeeld.

Wat de opleiding maatschappelijke oriëntatie en NT2 voor imams betreft, ben ik het met u eens dat taal inderdaad een belangrijk struikelblok is. Zoals ik in mijn toelichting zei, zijn ook andere thema's belangrijk. Zo vind ik persoonlijk het besef van het belang van de scheiding tussen kerk en staat heel belangrijk. In Vlaams-Brabant waren er inderdaad maar zeven kandidaten. Ik kan u wel meegeven dat zij heel intensief aan werving hebben gedaan, zowel bij de erkende als bij de niet-erkende moskeeën.

Het is natuurlijk een vrijwillig aanbod, wat per definitie betekent dat we het niet kunnen opleggen. Ze moeten er dus op wíllen ingaan.

Er zijn zeven kandidaten voor de hele provincie Vlaams-Brabant, maar in Antwerpen waren er vijftien enkel en alleen in de stad Antwerpen. Dat is dus een beter resultaat, wat niet abnormaal is gelet op het aantal erkende en niet-erkende moskeeën op het grondgebied van de stad. Het is goed dat dat is gebeurd. We zijn ons bewust van de problematiek. We zullen het nog meer promoten, zodat we binnen die geloofsgemeenschappen aan opleiding kunnen doen. Ik zei daarnet in mijn toelichting al dat we dat ook zullen uitbreiden naar andere bedienaars van gelijk welke andere eredienst.

Hoe zit het met de erkenning van de moskeeën? Dat staat eigenlijk wat los van dit debat. U weet dat de Moslimexecutieve een aantal dossiers had voorbereid. Die dossiers moeten volgens de procedure eerst voor advies naar de federale minister van Justitie en in het kader daarvan ook naar de Staatsveiligheid. Ongeveer vier maanden geleden heb ik een aantal 'adviezen' gekregen rond bepaalde moskeeën. Dat 'advies' bestond welgeteld uit één zin. Het eigenlijke advies van de federale minister van Justitie ontbrak trouwens, ik heb alleen het 'advies' van de Staatsveiligheid gekregen. Ik heb die dossiers dus gewoon teruggestuurd. Ik wacht nog altijd op antwoord, maar ga ervan uit dat ik wel antwoord zal krijgen.

Het administratieve toezicht op de moskeeën zit bij de provincies. Vooralsnog blijft het ook bij de provincies. Het is dus eigenlijk de verantwoordelijkheid en de bevoegdheid van de provincies. Het gebeurt niet door mij, noch door mijn administratie.

De contacten met de andere deelstaten en met het federale niveau gebeuren op een goede wijze via de nationale taskforce. Ik heb niet de indruk dat er zich veel fundamentele problemen voordoen.

Mijnheer Vanlouwe, u stelde een vraag over de projecten over de positieve identiteitsontwikkeling. We zullen wel degelijk de cijfers opvragen. Ook andere collega's hebben hierover het woord gevoerd en vinden die projecten goed, maar zouden het zinvol vinden om over cijfergegevens te beschikken. We zullen die cijfers opvragen en indien ze al voorhanden zijn – die projecten lopen namelijk tot minstens eind 2017, wat toch een dik jaar is – zal ik ze overmaken aan de commissiesecretaris.

Hoe wordt er omgegaan met informatie met betrekking tot positieve identiteitsontwikkeling? Ik heb al duidelijk gezegd dat er intervisiemomenten en dergelijke gaan komen, maar we moeten er nog meer op inzetten, in eerste instantie via de bevoegdheid Jeugd, die nu al mee financiert. We moeten niet enkel en alleen kijken in de richting van financiering en extra subsidies, maar we moeten vooral de goede praktijken delen met andere verenigingen die zich met deze zeer goede projecten bezighouden.

De VGC zit wel degelijk in het Vlaams Platform Radicalisering. Ze zijn perfect op de hoogte van alle initiatieven. De VGC is bijvoorbeeld uitgenodigd en heeft kunnen participeren aan de vorming die vzw Motief heeft gegeven en die nadien 'Train the Trainer' is geworden.

Tussen de Moslimexecutieve en de infolijn is er informatiedoorstroming, maar het wordt geen kliklijn. Als men het wenselijk en nodig acht, dan wordt informatie eventueel naar veiligheidsdiensten gestuurd. Er is sowieso een afstemming met de infolijnen van collega Vandeurzen en collega Crevits. Als er zich potentiële veiligheidsrisico's voordoen, zal er wel degelijk met de veiligheidsdiensten contact worden opgenomen.

De federale overheid doet de monitoring van de LIVC's. In het Vlaamse Gewest zijn er al minstens 122 LIVC's. Mijnheer Vanlouwe, concrete cijfers over Brussel moet u daar opvragen want ik ben niet bevoegd voor de LIVC's in Brussel. Mevrouw Kherbache, u zegt dat slechts 22 procent van de LIVC's een beroep doet op de sociopreventieve actoren. Er is geen officiële bevraging vanuit het departement geweest, maar een soort van enquête van de VVSG. Slechts 34 procent van de lokale besturen heeft geantwoord. We moeten dat in het juiste perspectief plaatsen.

Het al dan niet oprichten van een LIVC en het beslissen wie men al dan niet uitnodigt naar een LIVC, behoort tot de verantwoordelijkheid en de autonomie van de burgemeester. We willen af van de keizer-kostermentaliteit en we willen niet meer betuttelend optreden. Ik kan en wil dus ook niet aan een burgemeester opleggen wie hij of zij moet uitnodigen voor een vergadering van de LIVC. Ik weet wel dat de samenstelling ad hoc al eens kan veranderen en afhankelijk is van het onderwerp dat in een LIVC wordt besproken. De sociopreventieve actoren worden wel degelijk meestal – ik zeg niet 'altijd' – op ad-hocbasis uitgenodigd.

Mijnheer Somers, de onlinebevraging bij de burgemeesters is gebeurd door de VVSG, zoals u weet. We hebben de resultaten nog niet gekregen, maar ik zal ze opvragen en ze via de commissiesecretaris aan alle leden van de commissie laten bezorgen.

In verband met het project 'Train the Trainer' is een pool van dertig trainers niet weinig want zij kunnen de training en de expertise doorgeven. Dat vermenigvuldigt zich nogal snel. Het is goed op die manier te werken, en we zetten ermee door omdat het bereik op die manier veel groter wordt.

Mijnheer Somers, ik ondersteun uw oproep om de meer progressieve stemmen binnen de moslimgemeenschap te versterken. Wij zullen daar het nodige voor doen.

Mijnheer Annouri, de samenwerking tussen de verschillende partners inzake de radix-tool is heel goed verlopen. Het creëren van een gemeenschappelijke tool waar verschillende actoren en partners aan participeren, heeft een deel van de argwaan op het veld tussen de verschillende partners weggenomen, wat een goede zaak is. Zeer goed aan de tool, die we via de VVSG aan elk lokaal bestuur ter beschikking stellen, is dat hij tot stand is gekomen in overleg met heel veel actoren en niet eenzijdig is opgelegd door een van de actoren actief op het vlak van radicalisering.

5.2. Antwoorden van minister Hilde Crevits

Minister Hilde Crevits: Collega Vanlouwe, in de Franse Gemeenschap gaat men er iets minder actief achteraan, maar om de drie tot vier maanden hebben we een overleg met onze Franstalige collega's.

Mijnheer Somers, u had het over de aanspreekpunten bij de politie. Het is niet de Privacycommissie maar de Vaste Commissie van de Lokale Politie zelf die zegt dat het niet mag. Dat frustreert me een beetje. We hebben de politie opgeroepen om actief over dat aanspreekpunt te communiceren. We hebben ook intern advies over een oplossing gevraagd. Het zou veel gemakkelijker zijn als die lijst publiek zou worden gemaakt.

De heer Bart Somers: Wij zullen die op de website zetten.

Minister Hilde Crevits: Ik stimuleer uw vrijmoedige omgang met die lijst. Ik wil wel dat de contactpersonen ook echte contactpersonen zijn. Het verbaast me dat dit aansleept, vooral ook omdat ik hier hoor dat iedereen dat toch belangrijk vindt. Die vorm van preventie is erg belangrijk.

Mijnheer Kennes, u hebt een vraag over minderjarigen die een doelpubliek van ronselaars zijn. Onderwijs zet hard in op mediawijsheid, op kritisch omgaan met het internet. Er wordt in de scholen aan gewerkt.

Iedereen is vol lof over het werk van Khalid Benhaddou en zijn team. Hij doet dat met erg veel inzet, maar het is niet evident. Zijn groep van gelijkgestemde imams wordt groter. Mevrouw Kherbache, ik zal uw opmerkingen nader onderzoeken. Men werkt met een vrijwilligersvergoeding, een kostenvergoeding. Ik weet dat Khalid het belangrijk vindt dat dit zo blijft: hij wil niet met professionelen werken, maar met mensen die zich op een geëngageerde wijze vrijwillig inzetten. Ik hoop dat we die werking kunnen voortzetten.

De voorzitter: De commissie is van mening dat het interessant zou zijn om hem eens aan het werk te zien. Kunnen we een school bezoeken waar hij als consulent aan de slag is?

Minister Hilde Crevits: Het bijwonen van een bijeenkomst wanneer hem informatieve vragen worden voorgelegd, is mogelijk, als de school akkoord gaat en er geen media aanwezig zijn. Zijn omgang met jongeren die tekenen van radicalisering vertonen, kan men natuurlijk niet bijwonen. Hij zal zeker ook bereid zijn om eens naar de commissie te komen. Een veldbezoek voor het bijwonen van een informatieve sessie kunnen we organiseren.

5.3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen

Minister Jo Vandeurzen: Het beroepsgeheim blijft een heikele zaak. Ik wil dat voluntaristisch bekijken, maar er bestaan grenzen. De hulpverleners kijken daarvoor naar de vakminister. In sommige omstandigheden voelen we als beleidsmakers aan dat een ander regelgevend kader nodig is. Maar als wordt gevraagd wat het beroepsgeheim inhoudt, dan kan ik niet anders dan daarover vorming geven. We doen dat erg intens, ook in het kader van de Integrale Jeugdhulp. We leggen uit wat de mogelijkheden zijn, maar ook wat de grenzen zijn. Mevrouw Kherbache, het is niet omdat we op de stoep van de Wetstraat 16 geen actie voeren dat we geen actie ondernemen om op het federale niveau iedereen ervan te overtuigen dat een nieuw evenwicht nodig is. Ik kijk overigens met veel belangstelling uit naar de houding van uw partij in de federale Commissie voor de Justitie.

Ik heb begrepen dat het wetsvoorstel aan de Raad van State is overgemaakt en dat men bereid is om het met een zekere urgentie te behandelen. Ik ben dus hoopvol, al blijft het zoeken naar een delicaat evenwicht. U stond verbaasd over de verklaring van de federale procureur. Wie zijn curriculum kent, weet dat hij een sociaal erg geëngageerde man is. Het is een grote opluchting dat iemand in een op repressie georiënteerde positie zo'n gemeenschapsgerichte visie op de werking van justitie heeft. Ik kan dat alleen maar toejuichen. Hij heeft op de noodzaak

van een evenwicht gewezen. Hoewel ik soms vind dat het beroepsgeheim iets te gemakkelijk wordt gebruikt om samenwerking te vermijden, kunnen we niet zeggen dat het beroepsgeheim niet belangrijk is. Het is belangrijk.

De samenwerking met de actoren van justitie is een zaak van veel overleg. Voor een aantal actoren in de wereld van justitie – ik heb het dan niet over de minister van Justitie, maar over het openbaar ministerie, over de zetelende rechters, de jeugdrechters en de onderzoeksrechters – is het zoeken naar een nieuw standpunt, zeker na de overkomst van de justitiehuizen en de invoering van het elektronisch toezicht. Ook vroeger was dat een voorwerp van discussie, maar toen hadden de gemeenschappen daar nog geen kijk op.

We hebben in Mechelen met burgemeester Somers mooie onderzoeks- en overlegmomenten gehad. In het kader van 400 jaar rechtspraak in Mechelen hebben we de dialoog tussen mensen van justitie en hulpverleners meegefinancierd.

Wat de disengagementsprojecten betreft, gaan wij met de justitiehuizen aan de slag. Wij proberen de hulpverleners daar een inzicht in te geven. Op een bepaald moment zullen we daar inderdaad een kwaliteitsreferentiekader voor moeten ontwikkelen, maar zetelende rechters moeten ook bereid zijn om elementen van die definitie als aanknopingspunt in beschikkingen op te nemen. Probatiecommissies moeten dat doen maar ook strafuitvoeringsrechtbanken. We zullen het instituut voor gerechtelijke opleiding moeten overtuigen om vorming te geven aan magistraten. Dat is een weg die we moeten inslaan, maar we hebben al heel wat stappen in de goede richting gezet.

Wanneer u dus een case hebt van een werkstraf waarin men opmerkt dat de keten niet sluit, dan is dat voor mij voldoende alarmerend om na te gaan wat er is gebeurd. Er zijn afspraken met de Staatsveiligheid en de databank is in operationele uitvoering. Vanuit Vlaanderen wil ook Jongerenwelzijn daarbij betrokken worden, maar het is niet de bedoeling dat de justitiehuizen de verificatie 'hit or no hit' voor een dossier organiseren voor alle vragen die bij de justitiehuizen binnenkomen. De actoren geven op dat moment aan het justitiehuis aan dat een bepaald onderwerp moet worden meegenomen. Wij moeten ook weten welke informatie wij in dat systeem moeten inbrengen.

Die afspraken zijn goed. Wanneer een gedetineerde uit de gevangenis komt, verwacht men dat EPI die informatie aan de justitiehuizen kan geven. Het gaat dan niet over de terromisdrijven maar over flankerende informatie over iemand die voor een misdrijf van gemeen recht in de justitiehuizen terechtkomt. Als dat in het kader is van een circuit dat buiten de gevangenissen een beroep doet op de medewerking van de justitiehuizen, dan is de afspraak dat de lokale politie het justitiehuis moet informeren.

Tijdens het overleg hebben wij opgemerkt dat er twee procedures zijn waarin gevraagd wordt of dat voldoende dicht is. Dat is in het eerste geval de strafbemiddeling waarmee het parket aan de slag gaat en probeert een verdachte voorwaarden op te leggen. Het parket moet dan wel bevestigen dat het die informatie doorgeeft aan het justitiehuis. De tweede procedure betreft de werkstraf waarbij los van een aantal omstandigheden over het type werkstraf dat kan worden opgelegd, elementen uit de context niet in voorwaarden worden gevat en dus niet bij de politierechtbank terechtkomen.

Wij hebben gesignaleerd dat dit situaties zijn waarvan wij moeten weten dat de poort moet worden gesloten. Wat die twee procedures betreft, is zeker wie informatie geeft aan de justitiehuizen. Wanneer men met een niet-sluitende case wordt geconfronteerd, dan moet men voldoende argwaan hebben om zich af te vragen of

het systeem wel performant is. U hebt hier een heel specifieke case aangebracht waarvan onze mensen hebben gesignaleerd dat het moet worden uitgeklaard.

Er wordt gezegd dat er in de gevangenissen geen beleid inzake deradicalisering zou zijn, maar daar ben ik het absoluut niet mee eens. Er worden op federaal niveau serieuze inspanningen gedaan: infofluxen die naar de gevangenis moeten gaan, de toeleiding en positionering van gevangen naar bepaalde afdelingen of gevangenissen. Dat systeem van toewijzing is behoorlijk goed uitgewerkt. Die psychosociale diensten zijn gevormd en sommige zelfs extra gevormd omdat zij in de gevangenis screenings moeten helpen uitvoeren.

Het is niet waar dat er vanuit de Vlaamse Gemeenschap slechts twee mensen in de gevangenissen actief zijn. In alle gevangenissen zijn er beleidscoördinatoren actief inzake radicalisering. We zijn ervan overtuigd dat de prioriteit zo groot is dat er versterking is toegevoegd. In de gevangenissen moet een evenwicht worden gezocht met degenen die verantwoordelijk zijn voor het leefklimaat. Wie verantwoordelijk is voor het bepalen van het aantal bewegingen in de gevangenis (in en uit de cel, ontmoetingen enzovoort) bepaalt het leefklimaat in de gevangenis. Er moet worden gezocht naar de interferentie van de verschillende verantwoordelijkheden, maar we voeren daar zeer intens overleg over met de federale overheid. Anderhalve week geleden hebben we nogmaals afspraken gemaakt. Daarbij geef ik aan wat er op federaal vlak aan de orde is en hoe ik de afspraken die in het plan gedetineerden en geïnterneerden zijn opgenomen specifiek heb aangevuld met een actieplan voor radicalisering en hoe we onze staf daartoe hebben versterkt.

De federaal procureur heeft ook verwezen naar traumabegeleiding. Ik ben het daar helemaal mee eens. Vanaf het eerste moment waarop de vluchtelingenkwestie in Vlaanderen is gerezen, hebben wij ervoor gepleit om voor minderjarigen bijzondere aandacht te besteden aan traumabegeleiding. Vorig jaar, en volgend jaar zullen we dat opnieuw doen, hebben we meer dan een half miljoen euro extra uitgetrokken om Solentra en anderen te equiperen om vanuit een grotere empathie voor de cultuur van die kwetsbare minderjarigen expertise op te bouwen met betrekking tot de trauma's die ze hebben meegemaakt, zodat die expertise ook beschikbaar is in de cgg's en overal in de hulpverlening waar dat nodig is. Dat is een heel specifieke zaak. Overigens, nog los van de vraag of dat leidt tot radicalisering, kan ik u verzekeren dat het kan tellen wat die kinderen soms hebben meegemaakt op hun tocht naar hier. Daarom zullen we die inspanning blijven voortzetten.

Mijnheer Somers, iedereen voelt intuïtief dat u andermaal een juiste analyse maakt wat de globale benadering betreft. We moeten echter eerlijk zijn: het risico van een globale benadering is dan weer dat iedereen en niemand verantwoordelijk is. Dat is trouwens een lot dat een minister van Welzijn vaak ondergaat. Als het woord 'preventie' wordt uitgesproken, denkt iedereen dat dat dan over hulpverlening en probleemsituaties gaat. Dat is een soort medicaliserende visie op preventie. Preventie is een veel breder begrip. Dat gaat over samenlevingsopbouw, over heel veel actoren in de samenleving.

Minister Gatz heeft een oproep gedaan voor een partner om online tegendiscoursen te ontwikkelen. Ik vind dat een schitterend initiatief. Dat past bij die aanwezigheid in een bredere samenleving. Persoonlijk vind ik het wat Welzijn betreft belangrijk om onze zorg- en hulpverlening meer cultuursensitief te maken. Dat is en blijft een werkpunt in Vlaanderen. Dat is een breed probleem, maar we moeten dat zeker benoemen, want voor onze hulpverlening is dat op dit moment zeker nog niet heel duidelijk. Ik geloof sterk in rolmodellen, mensen die in de hulpverlening aan het werk kunnen vanuit een heel duidelijke authenticiteit, waardoor ze vaak ook gezag hebben in een aantal gemeenschappen, waar ze met hun taal veel directer een aantal jongeren kunnen aanspreken. Dat proberen wij alleszins op te nemen in ons actieplan 3.0 'Werk maken van werk in de zorgsector'.

Wat mij betreft, worden de oudervereningen echt wel betrokken bij alles dat wordt opgezet met betrekking tot de Opvoedingslijn, tot opvoedingsondersteuning en dergelijke meer. De normale ondersteuningsmechanismen voor zelforganisaties bestaan erin dat er via vrijwilligerswerk kan worden ondersteund, maar we hebben geen tools om specifieke verenigingen te financieren. Ze kunnen daarvoor een beroep doen op de algemene, generieke mogelijkheden. Ik kan alleen maar uitdrukkelijk bevestigen dat we hen daadwerkelijk zeer sterk betrekken bij thema's als opvoeding en opvoedingsondersteuning als het gaat over radicalisering.

We zijn benieuwd om die case van de minderjarige in een verontrustende situatie te kunnen bekijken. De omzendbrief aan het parket en het openbaar ministerie is er. Onze instructies met betrekking tot wat indicaties van radicalisering zijn, zijn ook heel duidelijk. Het risico op radicalisering alleen is op zichzelf geen argument om onmiddellijk de grote middelen te gebruiken, maar in concreto kan daar natuurlijk meer aan de orde zijn, en dan bestaat de mogelijkheid om gemandateerde voorzieningen in te schakelen. We hebben bij het College van Procureurs-generaal nog eens benadrukt dat het parket moet beseffen dat inzake minderjarigen het initiatief om te escaleren inzake maatregelen van de jeugdparketten moet komen. Het expertisenetwerk heeft dat ook bevestigd en heeft ons uitgenodigd om aan de werkzaamheden daaromtrent deel te nemen.

Alle projecten bij ons worden verlengd en het OTA-budget wordt sterk opgetrokken, omdat we heel goed aanvoelen dat de vertrouwdheid met de problematiek een issue blijft. OTA Vlaams-Brabant & Brussel wordt zo sterk bevraagd dat we dat moeten versterken en verbreden. Anders zullen ze dat niet kunnen waarmaken.

De voorzitter: Minister, ik wil alleen nog zeggen dat het goed is dat u heel duidelijk hebt gesteld wie er inzake gedetineerden waarvoor nu precies verantwoordelijk is, want daarover heerste toch wat onduidelijkheid. U verwijst terecht naar de reguliere werking en organisaties, maar we stellen toch nog altijd vast dat onder andere de federaal procureur zelf hierover aan de alarmbel trekt. Dat is de reden waarom we nog extra aandacht voor dit probleem vragen.

Nadia SMINATE,
voorzitter

Ward KENNES
Yasmine KHERBACHE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
EPI	Penitentiaire Inrichtingen
EXPOO	Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning
FOD	Federale Overheidsdienst
FTF	Foreign Terrorist Fighters
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
LIVC	lokale integrale veiligheidscel
MO	maatschappelijke oriëntatie
NAFT	naadloos flexibel traject
NT2	Nederlands als tweede taal
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OTA	Ondersteuningsteam Allochtone Jongeren in de Bijzondere Jeugdbijstand
POS	problematische opvoedingssituatie
PSD	psychosociale dienst
RAN	Radicalisation Awareness Network
S.A.V.E.	Society Against Violent Extremism
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VSSE	Veiligheid van de Staat
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin